

SLOVENSKI NAROD

UREDNISTVO, UPRAVA IN INSERATNI ODDELEK: LJUBLJANA, PUČCINJEVA UL. 5 TELEFON ST. 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26.

PONEDELJSKA IZDAJA „JUTRA“

IZHAJA VSAK PONEDELJEK KOT PONEDELJSKA IZDAJA „JUTRA“. MESEČNA NAROČNINA ZNANA 3 LIRE. NENAROČENI ROKOPISI SE NE VRACAJO

Anhaltend schweres Ringen an der südlichen Ostfront

In Tarnopol eingedrungenes Sowjet-Regiment vernichtet — Sowjetische Durchbruchversuche bei Nowel unter blutigen Feindverlusten abgeschlagen — An den italienischen Fronten Feindangriffe zusammengebrochen

Aus dem Führerhauptquartier, 12. März, DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Zwischen Unterem Dnjepr und Tarnopol hält das schwere Ringen mit starken sowjetischen Kräften an. Zahlreiche feindliche Angriffe wurden abgewiesen. Versuche bolschewistischer Angriffspitzen, südwestlich am Bug zu überschreiten, vereitelt. Ein in Tarnopol eingedrungenes feindliches Regiment wurde in harten Strassenkämpfen vernichtet. Unter dem Befehl des Generals der Artillerie Hell haben sich in den erbitterten Abwehrkämpfen die moseländische 34. Infanteriedivision unter Führung des Generalleutnants Hochbaum, die württembergisch-badische 198. Infanteriedivision unter Führung des Generalleutnants von Horn und die württembergisch-badische 4. Gebirgsdivision unter Führung des Generalmajors Braun besonders bewährt.

Nordwestlich Nowel warfen die Sowjets neue Verbände in den Kampf und setzten ihre von Panzern unterstützten Durchbruchversuche fort. Sie wurden nach Abschluss von 33 Panzern unter hohen blutigen Verlusten abgeschlagen. In diesen Kämpfen hat sich das norddeutsche Füsiliers-Regiment 68 unter Führung des Oberstleutnants der Reserve Ziegler besonders hervorgetan.

Auch nordöstlich Ostrow, bei Pleskau und an der Narwafront behaupteten unsere Truppen ihre Stellungen gegen den an zahlreichen Stellen verübten angreifenden Feind.

An den italienischen Fronten verstärkte der Feind seine Stosstrupptätigkeit. Südwestlich und südlich Cisterna sowie im Abschnitt nördlich Cassino brachen örtliche von starker Artillerie unterstützte feindliche Angriffe in unserem Abwehrfeuer zusammen.

Schlachtflugzeuge erzielten Treffer in den Hafenanlagen von Anzio und beschädigten ein feindliches Transportschiff von 2000 BRT schwer.

Nordamerikanische Bomberverbände griffen am 11. März die Städte Padua, Florenz und Toulon an. In heftigen Luftkämpfen und durch Marineflak verlor der Feind bei diesen Angriffen 30 Flugzeuge, davon 11 durch italienische Jäger.

Im Schutz geschlossener Bewölkung warfen nordamerikanische Terrorbomber am Vormittag des 11. März Bomben im Raum von Münster. Die entstandenen Schäden sind gering.

Einige feindliche Störflüge griffen in der letzten Nacht Orte in Westdeutschland an. Flakartillerie vernichtete drei dieser Flugzeuge.

Tudi Belorusi so zgrabili za oružje

Berlin, 11. marca. Stalinsva sleplina politika je dožvela nov polom. Na njegovo poigravanje za demokracizacijo sovjetskih republik mu je podal beloruski narod odgovor, ki ne dopušta nikakega dvoma o njegovem stališču napram sirenskemu glasovanju iz Kremļa. Beloruski narod je prepričan, da je povratek boljševikov istoveten z nadaljevanjem onega krvavega režima, pod katerim je toliko trpel v času 23letne boljševiške strahovlade. Sovjetski stotnik Kapor, ki je prebegnil, je objavil, da je Moskva že vse pripravila za popolno iztrebljenje beloruskega naroda in je bilo v tem pogledu že izdano primerno tajno povelje. Beloruski narod je sledil zgledu Estonske in Latvije ter zagrabil za orožje, da najprej očisti svojo domovino tolp, ki kot moskovski plačanci plenijo mirne kmetijske vasi, jih požigajo, njihovo prebivalstvo pa morijo ali odvajajo.

Vsi moški letnikov 1903—1917 in 1921—1924 so bili pozvani, naj se prijavijo k beloruskemu domobranstvu.

Škof v Astiju svari pred komunizmom

Milan, 11. marca. Škof v Astiju je opozoril v pastirskem pismu javnost na svetovno nevarnost boljševizma. Boljševizem namerava, tako se bere med drugim v tem pismu izpodkopa socialni red evropskih narodov in uničiti temelj vse krščanske kulture. Pri boljševizmu ne gre morda za kako zavajanje človeka, temveč za popolnoma novi svetovni nadzor docela materialistične narave, ki poizkuša z ognjem in mečem in s satanskim podzemeljsko propagando uničiti krščanstvo kot svojega glavnega sovražnika. Na prerazlične načine poizkuša prodreti komunistična propaganda v družino, v vzgojo in v celotno javno življenje. Boljševizem hoče ustvariti novo človeštvo, v katerem naj bo zgolj proletarijat, ki ga bo brez razlike popolnoma obvladala država. V njem naj vlada zgolj zakon tehnike in ne duha, vse dobrine, ki so temelj krščanstva, pa naj bodo izbrisane. Končno apelira škof na odgovornost duhovščine ki naj z zgledelem življenjem in zadržanjem daje narodu primer moči in resničnosti krščanskega nauka.

Sven Hedén svari švedski narod

Stockholm, 11. marca. Znameniti švedski raziskovalec Sven Hedén piše v listu »Dagens Posten« med drugim, da vlada v teh tako zelo resnih časih med švedskim narodom prava poplava zmot in nepoznanja o resničnem svetovnem položaju in njegovih možnih posledicah za bodočnost Švedske. Ves narod je postal žrtev prave kakor epidemiji silne nalezljivosti, ki je mnogo hujska in nevarnejša za njegovo zdravje in blaginjo, kakor pa so davica, kolera ali kuga. To je namreč duševna epidemija, ki zatemmjuje razum švedskega naroda in uspa njegovo zmožnost za samostojno mišljenje. Sovjetska zahteva Finski ni nič drugega kakor zahteva po kapitulaciji na milost in nemilost. Naravna posledica takšnega razvoja bi bila popolna razpad finske države za vse čase. Prizadevanja, ki jih prikazuje gotov del švedskega tiska, so nerazumljiva. Le-ta so namreč perverzna in brezvestna napram Finski ter izdajalska napram Švedski. Švedski tisk se v svojem opravilovanju ne more niti sklicevati na namen, da hoče ščititi švedsko varnost in bodočnost, temveč si prav s tem prizadeva, da bi poglaval švedsko in naročje Angloameričanov in boljševikov. Takšno barantanje z bodočnostjo Švedske pa lahko drago stane Švedsko.

Boljševiška strahovlada v Španiji

Madrid, 11. marca. V Španiji je izšla 270 strani debela knjiga o boljševiški strahovladi v Španiji, v kateri so po predgovoru pravosodnega ministra zbrani uradni podatki o zločinih, ki so jih povzročili boljševiški vlada in njeni organizatorji v letih 1936—1939.

Knjiga dokazuje med drugim na podlagi prilog in potrdil, da si je bivši sovjetski španski minister Prieto pustil nakazati na mehiško banko 129 milijonov frankov in na newyorško banko 145 milijonov frankov. Bivši ministrski predsednik Negrin si je pustil nakazati na Eurobanko v Mehiki 370 milijonov, bivši minister Otero na Chase banko, Credit Lyonnais, Banque Commercial, Dreyfuss & Co. in Eurobanko 851 milijonov frankov, sovjetsko-španski politik Olona na Euro-banko, Paribas in Dreyfuss 475 milijonov frankov, bivši minister Albormoz na Chase banko 125 milijonov frankov, bivši ministri Gordon, Ordax in R. Meddez na Midland banko v Londonu in Eurobanko v Mehiki 952 milijonov frankov, pri čemer gre izključno na naropano špansko narodno premoženje.

Prehranjevalna kriza v Egiptu

Medrid, 11. marca. »Alžir trpi danes zaradi prehranjevalne krize, ki je pristojne oblasti ne morejo rešiti. Delavci in uradniki imajo v preskrbovanju za živili velike težave, poročila dopisnik lista »Yac iz Alžira, ki pristavlja, da proizvajalci severna Afrika dovolj krušnega žita za prebivalstvo, vendar pa ga večino porabijo za sedenje vojske in črna borza Kruh je v Alžiru črn in racionaliziran za domače prebivalstvo, Američani pa ga imajo na pretek in lepce belega. V barih RAFe utegnute dobiti najlepše obložene kruhke, slaščice in pecivo.

K ostavki turškega poslanika v Londonu

Ankara, 12. marca. Na mesto odstopivšega turškega veleposlanika v Londonu, Orbaya, bo imenovan turški veleposlanik v Italiji, Unaydin, ki že dalje časa biva v Carigradu. O vzrokih ostavke Orbaya niso znane nobene bližnje podrobnosti.

Težki boji na jugu vzhodnega bojišča

Sovjetski polk, ki je vdrl v Tarnopol, uničen — Sovjetski poizkusi prodora pri Nevelju odbiti s krvavimi izgubami za sovražnika — Sovražnikovi napadi na italijanskih bojiščih propadli

Führerjev glavni stan, 12. marca, DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Med spodnjim Dajeprom in Tarnopolom se nadaljujejo težki boji z močnimi sovjetskimi silami. Številni sovražnikovi napadi so bili odbiti, poizkusi boljševiških napačalnih čet, da bi južnozapadno od Umanja preokročili Bug, pa izjalovljeni. Sovražni polk, ki je vdrl v Tarnopol, je bil v hudih poučitnih bojih uničen. Pod poveljstvom topniškega generala Hella so se v ogorčenih obrambnih bojih posebno odlikovali možetka 34. pehotna divizija pod poveljstvom generalnega poročnika Hochbaum, virtenbersko-badenška 198. pehotna divizija pod poveljstvom generalnega poročnika von Horna in virtenbersko-badenška 4. planinska divizija pod poveljstvom generalnega majorja Brauna.

Svernozapadno od Nevelja so bili poslani v boj novi sovjetski oddelki, ki so nadaljevali poizkuse prodora podprte z oklopniki. Po sestrelitvi 33 oklopnikov so bili odbiti z velikimi krvavimi izgubami. V teh bojih se je posebno odlikoval sovjetni rezervniški polk pod poveljstvom rezervnega podpolkovnika Zieglerja. Tudi severovzhodno od Ostrova, pri

Pskovu in na narviškem bojišču so zadržale naše čete svoje postojanke proti sovražniku, zagrizeno napadajočemu na številnih mestih.

Na italijanskih bojiščih je sovražnik ojačil delovanje svojih udarnih oddelkov. Južnozapadno in južno od Cisterne in v odseku severno od Cassina so propadli v našem obrambnem ognju krajevni sovražnikovi napadi, podprti z močnim topništvom. Bojna letala so dosegla zadetke na pristanških napravah Anzija in težko poškodovala sovražnikovo prevozno ladjo z 2.000 brit.

Svernoameriški bombniški oddelki so 11. marca napadli mesta Padova, Florenco in Toulon. V srdnih letalskih bojih in od mor-narskega protiletalskega topništva je bilo med temi napadi sestreljenih 30 sovražnik-ovih letal, izmed teh 11 od italijanskih lovcov.

V zaščiti strujenih oblakov so dopoldne 11. marca vrtili severnoameriški strahovalni bombniki bombe na področje Münster, Povzročena škoda je majhna.

Nekaj sovražnikovih motnih letal je napadlo v pretekli noči kraje v zapadni Nemčiji. Protiletalsko topništvo je uničilo tri teh letal.

Položaj na vzhodnem bojišču

Berlin, 11. marca. V ospredju vseh bojev na vzhodnem bojišču je še vedno velokacij generala Zukova na južnem kri-lju, podvzeta z naravnost množestveno uporabo sil. Šef sovjetskega generalnega štaba, ki je prevel na mestu »obolelega« Batutina vrhovno poveljništvo, je sestavil vojni red, ki po vsej svoji zasnovi in izvedbi jasno kaže desedanje delovanje Zukova in ki je že po prvih dneh začel kazati očitne zamude. Po začasnih uspehih, ki so bili usojeni tudi prednikom novega vrhovnega poveljnika v tem odseku, se je tempo boljševiškega napredovanja bistvejo zmanjšal, kar se pač mora nazadnje pripisovati silovitim nemškimi protinapadom. Zaukazana osvojitve Proskurova je še prav tako dvomna kakor Tarnopolja, in vendar naj bi prav ti dve postojanki bili izhodišče za najv-ljvne odločilno operacijo. S svojim uspešnim odporom je bilo omogočeno armadama nemškega južnega bojišča, da so v glav-nem izvedle svoje pokrete tako, da danes že lahko smatramo kot odstranjeno nevarnost odrežanja in uničenja pomemb-nih delov nemške vojske, števila ujetnikov in plena, ki jih trobi Moskva, pa označujejo pristojni vojaški krogi kot čist proizvod fantazije.

Nova množestvena ofenziva na južnem kri-lju je stala boljševiče; kar se more ugotoviti po petih dneh najtežjih bojev, naravnost ogromne krvave izgube, katere jim je v glavnem prizadelo nemško avto-matsko orožje, predvsem takozvane »elekt-rične strojne puške«, ter odlično osredo-točeni ogenj nemških baterij in metalcov. Nadaljnji vzrok izredno velikih sovjets-kih izgub so tudi najmoderneje in z naučnikovitejšimi tehničnimi sredstvi zgra-

jene zapore, ki so bile po obsežnem na-črtu postavljene na vseh žariščih sovjet-skega bojišča in ki razbremenjujejo obrambo nemških čet ter ščitijo ukrepe nemškega topništva. V izpolnjevanju teh zapornih pasov so se Nemci na vseh bojiščih izkazali kot nesposobni pravki in je za slaba nemških pionirjev, če so nemške pohodne kolone in komore zavarovalne, boljševiški oddelki pa prihajajo iz pekla v peklu.

Nov terorističen napad na zapadno Nemčijo

Berlin, 12. marca. O napadu severoameriških bombniških oddelkov na severno-zapadno nemško obmojnje ozemlje dopolne 11. marca javljajo, da so bile bombe zaradi slabega vremena ponovno vržene na slepo srečo in so povzročile v glavnem razdejavanja v stanovanjskih okrajih sever-zapadnih nemških mest.

Ogromno razdejanje v Londonu

Stockholm, 12. marca. »News Chronicle« poroča, da so nemški letalski napadi na an-gloško prestolnico povzročili velika razdejavanja. Londončane so napadi popolnoma presenetili. Dan in noč morajo delavci odstranjevati o-gromne ruševine. Nadalje javlja »News Chronicle«, da oblasti očitno pripravljajo pomovno evakuacijo žena, otrok in starikov iz me-sta. Med londonskim prebivalstvom vlada glo-boko razočaranje, ki je tem večje, ker je bilo po optimističnem poročanju angleške vlade prepričano, da ni več pričakovati resnejših nemških letalskih napadov.

Boji na italijanskem bojišču

Berlin, 11. marca. Tako na predmestju Anzio-Nettuno kakor na južnem bojišču so bili boji nekoliko živahnjeji, čeprav so se v bistvenem omejevali na obojestransko delovanje izvidniških in udarnih od-delkov ter na povečano topniško obstre-ljevanje. Samo vzdolž ceste iz Anzija v Aprilio so napadli Angloameričani v mo-čih okoli dveh čet in s pomočjo nekoliko oklopnikov, vendar pa so bili že pred nemškimi postojankami odbiti. Neki ameri-ški udarni oddelki, ki je v zaščiti mra-ka vdrl v izpostavljeno nemško postojan-ko, da bi se utrpl pot skozi nemško minsko polje, je bil z alarmno napravo odkrit in do zadnjega moža uničen.

Tudi na južnem bojišču je bilo kakor v prejšnjih dneh živahno delovanje izvid-niških in udarnih oddelkov. Južno od Cassina so nemške straže spustile mimo angloameriški oddelki ter mu nato od-rezale pot nazaj. Po prvem odporu, pri katerem je bil večji del oddelka uničen, se je ostanek, med njimi trije častniki, predal.

Na vsem bojišču so obsipali Angloame-ričani nemške postojanke z močnejšim topniškim ognjem. Nemške baterije so odgovarjale in so bili njihovi strelci v glavnem naperjeni na ojačene pokrete Angloameričanov na bojišču.

Ob jadranski obali je bilo z dobrim topniškim ognjem pregnanih več angle-ških udarnih oddelkov, sunek neke čete pa je bil odbit z velikimi izgubami za Angleže.

Angloameriške letalske izgube nad Rimom

Berlin, 11. marca. Med ponovnim tero-rističnim napadom na mesto Rim je zgolj med neklim zunanim okrajem sestrelilo nemško protiletalsko topništvo 6 ameri-ških letal. Pet mojih posadke nekega bom-bnika, ki so odskočili s padali, je bilo ujetih, med njimi 32letni ameriški pol-kovnik, ki je kot skupinski poveljnik od-letel z nekega letališča v bližini Neaplja.

Boji na Novi Gvineji in Admiralskih otokih

Občutne sovražnikove izgube

Tokio, 12. marca. V strnjenem poročilu o bojih na Novi Gvineji in Admiralskih otokih je japonski glavni stan objavil v soboto:

Japonske edince so se ob pričetku meseca marca koncentrirale na ozemlju Madange Raz-bile so nadmočne sovražnikove prednje straže in ti boji, tako izgub polni za sovražnika, se nadaljujejo. Od pričetka letošnjega leta so bili doseženi na tem področju naslednji vajaški uspehi:

Sovražnik je izgubil okoli 4000 padlih. Se-streljenih ali težko poškodovanih je bil 381 letal, potopljenih ali težko poškodovanih pa 12 torpedov. Japonsci so izgubili 950 padlih in 88 letal.

Močne sovražnikove edince so se 29. febru-aria izkrcale na otoku Los Negros v Admiral-ski skupini. Japonska vojska in letalstvo sta v trajnih hudih obrambnih bojih s sovražnikovi-mi silami, ki prejemale nadaljnja ojačenja.

Tokio, 12. marca. Važnost popolne priteg-nitve vsega ladjevja za japonske vojne potre-be ponovno poudčrtavajo posebne odredbe o mobilizaciji in izolaciji posadk za trgovsko plobo, ki jih je v petek izdala vlada. Da se

Uspešno brmbardiranje tolovajskih skrivališč

Berlin, 11. marca. Nemška strmoglavna letala, ki so v zadnjih dneh napadala boljševške tolpe v severni Bosni, so raz-dejala z bombami skrivališča in skladiš-čta tolovajev. Številne eksplozije in po-žari so dokazali odlični uspeh strmoglav-nih napadov. Tolpe so utrpele velike izgube.

Berlin, 12. marca. Komunistične tolpe so izgubile 8. marca v enem bojnem odseku na Balkanu 263 padlih, 60 ujetnikov ter številne ranjence in prebežnike. Zapljenih je bilo 9 strojnic, 1 protiletalski top, 2 minometali, 24 konj in večje šte-vilo pušk ročnih bomb in municije. Do-mačinski oddelki so prav tako prizadeli tolpam velike izgube in zaplenili mnogo vojnih potrebščin vseh vrst.

Večkrat moti celotno sliko, da navaja med-sebojna plačila bilanca poleg pošiljk blaga tudi vrsto izvršenih del, katerih vzrok je iskati v vojnih razmerah. Če na se tem za Nemčijo podanimi plačilnimi dolžnostim v trenutku in brzokone tudi za določeno trajanje ne nudi prilika za izravnavo plačilne bilance naj pač južno-zahodno države mislijo na to, da nemška država, ki je povezana z njihovo usodo, jamči za to, da bo ta presežek ne vojni krit z dobavami najboljšega blaga. Pri presoji klirinških

Varčuj z električno!

I. Pri razsvetljavi

- 1. Ugasni luč vsajkrat, ko zapustiš prostor, četudi ga zapustiš le za kratak moment! Pet takih "momentov" na d.n. p. dve minuti zneha na mesec pet ur!
 - 2. Ne zatemni z zastori: sobe prezgocaj in ne nehaj z zatemnitvijo prezpoca. Morda si je zunaj, že sonce, tvoja soba pa je še vedno zatemnjena: in gorji v njej žarnica.
 - 3. Vsa dela, ki zahtevajo dobro luč: pisanje, branje, šivanje itd., opravaj pri dnevnih razsvetljavi, zato pa se pri večernem kramlju zadovolji s šibkejšo lučjo!
 - 4. Ako moraš opravljati tudi zvečer dela, ki zahtevajo dobro luč, uporabljaj namizne svetilke. Z majhno žarnico dobro razsvetli delovni prostor. Pri tem pa ne pozabi ugasti stropne svetilke.
 - 5. V stranskih prostorih, t. j. v pred-sobah, kopalnicah, shrambi in v stranskih zamenjavni močnejše žarnice s šibkejšimi.
 - 6. V spalnici uporabljaj le svetilko na nočni omarici. Istopako uporabljaj v kopalnici le svetilko pri ogledalu (a to je monitrona) in ne uporabljaj močnejših stropnih žarnic.
 - 7. S svetilke odstrani barvana stekla ki požro mnogo svetlobe (kolikor to ne nasprotuje zatemnitvenim zahtevam) Za vojne čase so barvana stekla luksusa.
 - 8. Obrisi prah s svetilk in žarnic; pomaj, da prašne žarnice in prašna stekla dajo za eno tretjino slabšo razsvetljavo.
 - 9. Pomni, da bela barva dobro reflektira svetlobo in s tem mnogo doprinaša k razsvetljavi. Zato uporabljal bele zavese in bele namizne prte.
 - 10. Z dobro porazdelitvijo dela tudi varčuješ s tokom. Opraviš izven sobe upravi po možnosti proti večeru v polmrazu.
- Ravnaj se po navedenih načelih in uspen na koncu meseca ne bo izostal!

II. V gospodinjstvu

- 1. Priprav najprej vse perlo za likanje, potem šele prični likati. Likaj po možnosti brez pavze s čim mnogi prihraniš na električnem toku.
- 2. Izlopi likalnik, četudi le za kratak čas prenehaš likati (ako pozvoní hišni zvonček, pokliče telefon, pogledaš za otroci, itd.).

- 3. Proti koncu likanja izklopi likalnik pravočasno ter s preostalo toploto v likalniku zlikaj lahko perilo.
- 4. Ne likaj brez potrebe vsega perla, kakor n. pr. brisač, rjuh, lahkega trikotnega perila itd.
- 5. Pr. kuhanju na električne plošče uporabljaj le kence s popolnoma ravnim dnom.
- 6. Uporabljaj le t. ke kence, ki imajo enak ali pa večji premer kakor plošča, nikakor pa ne lonca z manjšim premerom.
- 7. Najprej pripravi jedila, postavi lonca na ploščo in šele potem vključi električni tok.
- 8. Pokrij takoj lonce s pokrivalom in po nepotrebnem ne odkrivaj loncev zaradi kontrole. Pri električnem kuhanju je taka kontrola le proti koncu potrebna.
- 9. Preklopi pravočasno ploščo na najmanjšo stopnjo in pravočasno tudi izklopi. Z ostanom toplote v plošči se jed dokončno skuha.
- 10. Pri kuhanju krompirja ali zelenjave naliž samo za dva prsta vode. To za kuhanje popolnoma zadostuje. Pri ostalih jedilih naliž tolko vode, kolikor je to neobhodno potrebno.
- 11. Po kuhanju poglej, če je steklenik v resnici odključen.

Ljubljancani in potrošnja vina

Nedavno smo objavili zanimive številke, koliko je Ljubljana v zadnjih letih potrošila vina. Vsekakor je potrošnja že v mirnih časih prav velika, v vojnih letih pa stopnjevana narašča. Toda silno so narasle tudi cene. Ta in oni birsi si je lansko jesen ob ugodnih razmerah napolnil klet, saj je vino natočilo po nizkih cenah. zdaj pa se vino v Ljubljani splošno prodaja po 25 do 30 lir in še čez. Ker je vino v današnjih razmerah važno hranilo, ki so ga potrebni zlasti delovni in bolni ljudje, lahko razumemo, da je marsikdo osterčen, ko vidi, kako lahko popivajo različni prekupevalci, ki jim ni ničesar predrago, saj zaslužijo na črni borzi, medtem ko si povprečen Ljubljancan, ki živi od skromnega povprečnega zaslužka, ne more privoščiti takega priboljška. Vsa Ljubljana bo zato prej pozdravila nove oblastvene ukrepe, po katerih bodo zaloge vina pravično razdeljene in po primernih cenah dostopne tistim, ki so vina v resnici potrebni. Ljubljana ima — kljub nasprotnim trditvam — še vedno precejšnje zaloge vina, ki pa se bodo po prizadevanju naših oblastev v kratkem še izpopolnile. Razumljivo je tedaj, da Ljubljancani z veliko pozornostjo pričakujejo skorašnje ureditve v nogledu preskrbe in potrošnje dobrega vina.

Ljubljancani in potrošnja vina

Nedavno smo objavili zanimive številke, koliko je Ljubljana v zadnjih letih potrošila vina. Vsekakor je potrošnja že v mirnih časih prav velika, v vojnih letih pa stopnjevana narašča. Toda silno so narasle tudi cene. Ta in oni birsi si je lansko jesen ob ugodnih razmerah napolnil klet, saj je vino natočilo po nizkih cenah. zdaj pa se vino v Ljubljani splošno prodaja po 25 do 30 lir in še čez. Ker je vino v današnjih razmerah važno hranilo, ki so ga potrebni zlasti delovni in bolni ljudje, lahko razumemo, da je marsikdo osterčen, ko vidi, kako lahko popivajo različni prekupevalci, ki jim ni ničesar predrago, saj zaslužijo na črni borzi, medtem ko si povprečen Ljubljancan, ki živi od skromnega povprečnega zaslužka, ne more privoščiti takega priboljška. Vsa Ljubljana bo zato prej pozdravila nove oblastvene ukrepe, po katerih bodo zaloge vina pravično razdeljene in po primernih cenah dostopne tistim, ki so vina v resnici potrebni. Ljubljana ima — kljub nasprotnim trditvam — še vedno precejšnje zaloge vina, ki pa se bodo po prizadevanju naših oblastev v kratkem še izpopolnile. Razumljivo je tedaj, da Ljubljancani z veliko pozornostjo pričakujejo skorašnje ureditve v nogledu preskrbe in potrošnje dobrega vina.

Dež, sonce, oblaki

Današnja nedelja je bila taka, kakršnih smo v marcu vajeni. Spremenljiva, skorajda razposajena z vremenom. Ponoči je deževalo. Potem nam je posijalo krasno jutro vse dopolne nas je božalo že prijetno toplo sonce, hribovita okolica se je razkazovala z vsemi svojimi prirodnimi čari. Ljubljanske ulice so oživele, posebnost, ko je po njih korakala domobranska gobja s častnim vodom, ki sta bila udeležena pri proslavi dneva junakov. Popoldne pa so se nakopičili sivi oblaki in nagajal je veter. Kljub temu smo bili v nedeljo zadovoljni. Predstave so zaradi žalnega dne izostale, zato je bilo tem več Ljubljancanov v prirodi.

Nocojšnji simfonični koncert

v veliki uniojski dvorani se bo pričel točno ob 19. uri, na kar še prav posebno opozarjamo p. n. občinstvo ter prosi, da zasede svoje mesta pred 7. uro. Koncert p. treh Zveza godbenikov, pod vodstvom dirigenta Ferdia Herzoga in s sodelovanjem sopranistke Valerije Heybalove ter violončelke Jelke Stančiče. Spored nocojšnjega koncerta je naslednji: 1. Sibelius: Finlandija — simfonična slika; 2. Škerjanc: tri pesmi za sopran s spremljevalnim orkestru; Belki oblake, Počitek pod goro, Vizija, Po več gđ. Valerija Heybalova; 3. Bruch: Koncert za violino in orkester v g-moll. Solistka gđ. Jelka Stančičeva. Po kratkem odmoru 4. Debussy: Mela suita in 5. Wagner: predigra k operi »Mojstri pevci Norimbške«. Predprodajo vstopnic v knjigarni Glasbene Maticice kjer se dobi tudi polrobni spored simfoničnega koncerta.

Gregor je pičke oženil

Nekaj drobnih novic iz naše kronike

Ljubljana, 11. marca. Najprej seveda besedo o vremenu, saj je danes gođoval znameniti kmečki patron, sam papež Gregor Veliki Obeta se nam ugodna pomlad, sneg je izginil, zdaj pa zdaj nas prijazno pogleduje sonce. Ozračje je polno pomladnih slutenj. Sicer se letos ni zgodilo, da bi pred sv. Gregorjem cvetele breskve, a to tudi ne bi bilo dobro, kajti star kmečki rek pravi: Če breskve pred sv. Gregorjem cveto, trije župani eno pojedjo in se štirje tovarniki za eno stopo. Štirideset mučenikov nam je s krasnim sončnim vremenom sicer zagotovilo, da bomo zdaj imeli 40 dnevih dni. Vendar moramo upoštevati še

vremenske reke, ki so zvezani z godom sv. Gregorja. Če na dan sv. Gregorja vleče, bo vetrovno do sv. Jurja; če pa deži, bo dobro leto in bodo vse miši poginile.

Pričenja se pomladna setev o sv. Gregorju najvišji gorjanec na drvo potkva (orje). Dolenci pravijo o sv. Gregorju: Kmet dolgo nivoje orje, klubuk postrani nosi, pa staro ženo kruha posti, Pičke se ženijo o sv. Gregorju in lisjak gre pred durj; če je slabo vreme, ne gre več nazaj; če je pa lepo, gre za 14 dni domu. Toda zime se po Gregorjevem nikdo več ne ustraši. Lahko da še zavija krivice ali da pade sneg, vendar po sv. Gregorju od vsakega vetra sneg kopni. Medtem, ko smo se v Ljubljani in okolici iznebili poslednjih lis snega, so na Dolencem pred nekaj dnevi dobili nov sneg, ki je obelzjal prav na debelo in ga zdaj pobira toplo marčno vreme. Po dolenskih njivah in goricah se razvija delo, vsespod se trudijo, da bi tudi letos poskrbeli za vsakdanji kruh in za krepljeni požirek dobre dolenske kaolje.

Ljubljana trguje

Ljubljana pridno trguje. Pomladni čas zahteva najrazličnejši nakupov. Treba se je obleči ali vsaj dati obleko v popravo, po vseh možnostih je treba izpopolniti omaro. Pa za živila je treba poskrbeti. In za semena. Zlasti se ljubljanski vrtninarji zanimajo za semenski krompir. Trdno upajo, da bodo oblastva poskrbela, da bo semenski krompir pravočasno in v zadostni meri dobljen.

Med ostalo kupčijo so še nadalje v

Jurčič živi

Živi v svojih umetninah. Slovenci se v teh dneh s ponosom spominjamo stoletnega rojstva našega prvega velikega pripovednika, Jurčiča slovenski narod ve no rad in z ljubeznijo prebra. Vodstvo Zimske pomoči to dobro ve. Do dobra se za eda kulturnega pomena, ki ga je in bo vedno imel Jurčič v našem narodu. Zato je med dobrotke knjižne tomlave urveščen tudi Jurčičev roman »Cvet in sadc«. Roman je vestno in veče priredil profesor France Jesenovec. Uvod je napisal marljiv in široko razgledan esejist in kulturni urednik »Jutra« Božidar Borko. Ilustriral je »Cvet in sadc« umetnik profesor Saša Šantel. Tako bo Jurčičovo pisateljsko poslanstvo znova potrjeno in to v tako lepi obliki, kot jo nedvomno zasluži.

Kmetje, vaščani! Poišcite staro železo in ga izročite skupnosti za blagor vas samih in za blagor vašega bližnjega!

Gledališki in glasbeni teden

Novi alternaciji v Operi — Simfonični koncert — Mladinske skladbe na produkciji Glasbene Maticice

Alternacije vlog napačna reč. So sicer nekateri razlogi, ki bi govorili proti njim. Toda ta te nečijejo drugi razlogi, ki so tehnješi in močnejši in ki so tako evidentni, da ne kaže o njih podrobneje razpravljati. Zaenkrat se uvaiaio alternacije samo v Operi. Toda tudi v Drami ne bi bile brez haska. Pričeti je treba Mersikatera alternacija bi bila nemara v prid tudi — gledališki blagajni. Naj bi bil ta vzrok — última ratio?

Smsel alternaciji se je razodel in opravičil ob znanih uspešnih presedebah v »Me odhah srca«, »Sneuroč« in delcu tudi v »Prodan nevesti«. Sedaj je sledila »La Bohème«. Mimim je bila Valerija Heybalova. Musetta na Manja Mlejninkova O V Heybalovi; vemo že do bo ji je določila vsem onemim nalogam, ki so ji bile in ki ji še bodo zaupane. Njen visoki umetniški potencial je temu najrazveseljivejši zagotovilo. Mimi ni mogla biti za njeno sposobnost kakšna problematična zadevščina. Te melitje se je pripravila in tenkočutno razčle nila ter pretehtala vse glasovne ter glasike izrazne odtenke. Svojnno je odnela slovečo arjo male Mimi, pa tudi vse drugje samo — in dvo- speve Ves čas pa se je utrjala pred nam tudi Mimijina podoba Kscnjaja Vidaličev. Za nimiva primera se vsiljuje sama ob seb. Morabit se Vidaličeva s svojim težke liričnim sopranom, s svojo neposredno milno naravno prenostostjo bolj približuje vzoru nesrečne male Mimi.

Manja Mlejninkova je na opernih tleh vsestransko uporabna. Doslej ni doživela še no benega niti namimničnega odskega »brodolo ma«. Kar so ji našli je dobro izpeljala. Musetta ji ni mogla delati nobenih preglavic. Učinkovito je odnela sloveč. Musettin razpo sajnostno montmaritski spev Ob njen. Mu setti se nehotno spominimo one ki je kreirala M. Polajnarjeva. Primarno prirodna, naravno neposredna je bila Musetta M. Polajnarjeva. Skrajno rafinirana ter razumsko pre-

računana na muhavost in eleganco je Musetta M. Mlejninkova. Obe kreaciji se skladno dopolnjujeta.

V odlični formi so bili tudi vsi štirje »mu- ketirji« Lpušček Rudolf, Jankov Marcel, Dolničarjev Schauand in Lupšev Collin, pri družji se jim je tudi D. Zupanov Benoit ter Alcindor. Znatno so povzdignili s prizadevnim sodelovanjem umetnostno stopnjo sobotne alternacijske predstave. Dih nepke intimitose je arhaijal z odra na orkester ki ga je sprtno usmerjal dr. Švara od tod pa na občinstvo, ki je v tem vzdušju radodarno »izražalo sode- ločajim svoje priznanje, nekaterim tudi pri- odrtem odru.

Glasbena delavnost Ljubljane se manifestira tudi na koncertnem torišču. V ponedeljek smo prisostvovali šestemu simfoničnemu koncertu v veliki uniojski dvorani. Diriga je D. M. Šijanec, ki ima posebno srečo roko pri zbiru skladb ki niso slučajnostno nametane. Šijanec posebno razvit čut za umetnostno in slogovno dopolnjevanje skladb odloča o njihovi razporedbi. Najprej nas je povedel v Mozartova »Junitrova« glasbena tematično odlično izpeljana vitavija, kjer se ne moreš sicer neznemu rokokokovski smučiočemu Mozartovemu geniju dovolj načuditi. Prevzema ti neka praznična spevnost, ki označuje predvsem drug stavek pa tudi zdrava vedrina in končno nekaj široko, sineje razpeto veličastje, ki se poraja zlasti v sklennem stavku.

Za tem smo prisluhnili J. Sukevi čustvene »skrene« pravilici, ki je zasnovana na J. Zeyerjevo igro »Raduz in Mahulena«. Ob »Radosti in bolesti ljubečih« »Narodnem nješu« »Zalni glasba« in »Prokletstvu kraljice Rume« lahko zluščiš znamenito melhkobo poskočno folklor- nost, prozornost glasbene zasnove in žarko ču- tvenost ki tako značilno odklikuje to znane nito J. Sukevo skladbo. Obe omenjeni deli sta našli svojo posrečeno dopolnitve v valovit- širini melodij R. Wagnerjeve uverture k »Le-

tečemu Holandeu«. Slikovito nanizane glasbe- ne črte se porajajo in vrstijo z dramatičnim zamahom in wagneriansko silo v tej glasbeni umetnini, ki je učinkovito zaključila prezanimi- vi simfonični spored.

Dirigent D. M. Šijanec je povesti vneto skrb vsem trem simfoničnim bisrom. S posebno zavzetostjo poslobljenostjo pa se je sklanjal nad glasbeno pravilico svojega velikega učitelja. Suka Orkester je prožno sledil dirigentovim smernicam in bil skrupuloz z njim deležen navdušenega aplava.

V ljubljanskem glasbenem življenju je ome- nič se poseben dogodek preteklega tedna. Težko bi ti bilo mislo slovenskih mladinskih skladb ki so bile izvajane na III. javni produkciji Ma- tične glasbene šole, dasi sicer ne moremo ob- čajnim produkcijskim nastopom zaradi ome- jenega prostora v enkratni tedenski »števiki« po- svečati tiste pažnje kakor smo ji svoičas in kakor bi ti nastopi nedvomno zasluži. Počat- torkove produkcije so bile zbrane slovenske mladinske klavirske skladbe, ki se jih izvajali gojenci klavirskega oddelka prof. Zorke Bra- dačeve. Mael smotrnega izvajanja naših kla- virskih mladinskih skladb na produkciji Ma- tične glasbene šole je nedvomno zelo koristna in posrečena, pa tudi priporočljiva sprčo: pod ne rasti ki jo opažamo v razveseljenem razvo- ju naše mladinske klavirske literature. Pobuda je rodila prepričljiv uspeh, za kar gre zasluga prof. Brađačevi, pa tudi nadarjenim »zvajal- kam, ki so se z ljubeznijo in vnamo pripravile za nastop. Številno občinstvo je upčestovalo vse nelahke okoliščine ki je z njimi povezan takšen nastop in je našemu glasbenemu nara- čanju pršrčno ploskalo.

Ljubko in pogumno tu pa tam tudi neko- liko plašno in zbezano se je drug za drugim vrstila na odr. Prav vsi so pokazali lepe za- četne uspehe, ki ne morejo pri skrbni glasbeni vzgoji in lastni prizadevanosti nikdar izostati. Prav zares so se postavili s svojimi otro- čnim ljubeznim izvajanjem Andrija Pe- telin, Alencija Gocala, Tita Karnošček Jošk. Privšek, Tanja Strukelj, Vladka Sedlbauer, Na- da Rolih in Alenka Svetina. Njihovo vna- majo se glasbno fantazijo so razvijale ljub-

Deset zapovedi o vedenju v zaklonišču

- 1. Ohranite mir in red!
- 2. Vsek naj bo pripravljen, da pomaga drugim.
- 3. Kajenje je prepovedano.
- 4. Vedno je treba imeti obzir do mater s majhnimi otroki, do starejših in bolnih oseb.
- 5. Živali ne smeš jemati v zaklonišče.
- 6. Otroške vozičke pustite zunaj zaklonišča!
- 7. Vsakdo naj ima pripravljeno topno svetilko!
- 8. Ne pozabite zakloniščne prtiljage.
- 9. Odradham rediltske službe se mora vsakdo brezpogojno pokoriti. Kdor se zoperstavlja, bo zapoden iz zaklonišča, oziroma kaznovan.
- 10. Pravilno vedenje vsakega posameznika varuje občestvo pred škodo.

Knjige in denar zastoj!

Zbirko knjig in nekaj tisočakov bo podarila mnogim srečnikom knjižna tombola. Zimske pomoči, Uredniki urejajo in po- pravljajo, tiskarne tiskajo, denar pa je že pripravljen. Zato se boste vsi udeležili vsenarodne knjižne tomlbe in s tem pomagali sebi in beguncem.

Filmski pregled

Tednik isti kot prejšnji teden, ker za- radi pomote v ekspeiditu novi t. miš se ni dospel.

Union: »Pravica mladine« (Terra). Snov za ta film je sicer povzeta po odrski ko- mediji, nastal pa je prav k. opak problem- ski film, ki obravnava odnos poz. p. ale- nega očeta do svoje družine. Oto Wer- nicke, znan epizodni nastopa tu prvič v glavni vlogi. Igra družinskega pog. arja, ki živi edumno le za kupčijo, za k. n. e. do- čim popolnoma zanemara svojo rodoto. Otroci noraščajo brez očetovega skr. sta, vsak po svoje. Temu mora nujno slediti konflikt, ko je oče prisiljen zaradi bl. zna- j posvetiti se malo več domačemu krogu. Saj izve šele sedaj in še to le slučajno, da njegov sin ne študira veterinar. sta, kar je bila očetova želja, temveč melcino, da je hčerka že zaročena lti. Oče se čuti tuj- ca v domači hiši, katero zapusti in se za- teče, kljub zdravniški prepovedi, zopet k delu, med svoje ljubljene konjčke. Ko se vme njegov najstarejši sin iz Južne Ame- rike, kjer si je sam usvaril knjiško tr- govino, je premosteno nasprotstvo med go- vernacijami in oče najde zopet pot v kraj svoje rodbine, katero je prek ljubil po svoje. — Film vsebuje prav kreske p. n. ošče momente. Dočim je spetsika kontrast med rođino in njenim pogl. varjem malce pre- oster, so ta ostina pomneje oblaži. Film zabava gledalca, čeprav ni vsakdo izrazil ljubiteljski konj, saj obravnava sjošen živ- ljenjski problem; razmerje staršev do s- ojih otrok. Namestu tednika tebe pred spor- ednom kulturnim film »Zlata poroka na Solnogrškem«.

Mistica: »Johanna« (Bavaria). Filmska komedija s Theo Lingensom in glavni v dvojni vlogi. Naslov in Theo Lingen ob- tat sicer mnogo, so tudi mesta v filmu, kjer se občinstvo smeje posrečnim domi- sletkom, a celota vendar ni tisto, kar bi človek pričakoval. Res, da »Johanna« nima drugega namena kot zabavati, vendar je snov presička, humor, kolikor ga je, me- stoma prisiljen in komika glavnega igralca, denimo roko na srce, že precej enolčni. Domislek »nemega« filma s speakejenje. Kjer pripoveduje sluga grofu svoje doživ- ljaje, je posrečen in doti kaj originalen, toda storiia žal predolga. Včasih pač izgleda kak film v rokopisu prav dober, a ko je gotov, je presenečen producent, igralci in — občinstvo.

Sloga: Film »Usoda« tolče vse rikorilo, saj gre predvajanje že v četrti ted. n.

Vsak, ki mu je mar usoda Slovencev, bo s podpisom na protikomunistični spomenici pokazal, da občina utrdne odpađnike, kmunistične vz- očnice.

Zdravniški pregled slovenskih domobrancev

Vsi prostovoljci ki so se vpisali za vstop v Slovensko domobranstvo, a do sedaj še niso pregledani od zdravniških komisij, se po tej poti pozivajo, da se v zlogb posledice nezostavo predstavijo zdravniški komisiji Slov. domo- branstva dne 13. t. m. ob 9 v Srednji tehnični šoli zaradi zdravniškega pregleda.

Poveljstvo slovenskega domobranstva.

PROMOCIJA

Za doktorja prava je bil promoviran na tulaškini univerzi gosp. Franko Lenart iz Ljubljane. Čestitamo!

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA: Ponedeljek, 13. marca: zaprt.

Heinrich von Kleist: »Zastihili vrša«. Ve- selja igra Prevedel Janko Moder. Osebe: Walter, sodni svetnik — Vl. Skrbinšek, Adam, vaški svetnik — Cesar, Fisar — Peček, Marta — P. Juvanova, Eva, njena hči — V. Juvanova, Vid, kmet — Koro- šec, Ruprecht, njegov sin — Nakerst, Bri- gita — Kraljeva, služabnik — Verdonik, Liza, dekla — Puglijeva, Meta, dekla — Verdonikova, Birči — Pfeifer, Režiser: prof. Sest. Scena: A. Gerlovičeva. Kostu- mi: J. Vilfanova.

OPERA:

Prihodnji teden bo premiera Foerster- jeve opere »Gorenjski slavček«. Opera ima tri dejanja, ki se godijo leta 1830, v okolici Bleda. Libreto je napisala Luiza Pesjakova. Osebe: Majda, vdova — Za- mejčič-Kovičeva, Minka, njena hči — Vi- daljeva, Franjo — Lipušček, Chansonette, pevski učitelj — Janko, Nimon, njegova soproga — Krzetova, Chansonetovni učeni- ki — Baukartova in Sancinova, Strukelj, oskrbnik — Betetto, Rajdcel, njegov pišar — Banovec Lovro, Student — Dolničar, Krčmar — Gregorin, Sel — Pianecki, Di- rigent: Samo Hubad, Režiser: E. Prelih, Koreograf: ing. Golovin. Scena: Ing. E. Franz. Kostumi: J. Vilfanova.

Oddajniška skupina Jadransko Primorje RADIO LJUBLJANA

ponedeljek, 13. marca

7.00-7.10: Poročila v nemščini. 7.10 do 9.00: Jutranaž poziv: vmes od 7.30 do 7.40: poročila v slovensčini. 9.00-9.10: Po- ročila v nemščini. 9.10-9.20: Kom. čen. ca. pregled sporeda (nem. in slov.). nato ko- račnica. 12.00-12.30: Opoldnjski koncert. 12.30-12.45: Poročila v nemščini in slo- venščini. 12.45-14.00: Koncert Malaga orkestra, volti Albert Dermelj. 14.00 do 14.10: Poročila v nemščini. 14.10-15.00: Vsakemu nekaj. 17.00-17.15: Poročila v nemščini in slovensčini. 17.15-18.00: Pi- sarna paha — zabava bo Vaša! 18.45 do 19.00: »Segave besede«: Fran Lipah. — Glasliške zgodbe. 19.00-19.30: Kvartet »Murnške«. 19.30-19.45: Poročila v slo- venščini. 19.45-20.00: Poročila v slo- venščini. 20.00-20.15: Poročila v slo- venščini. 20.15-21.00: Dvojni napavi. 21.00-22.00: Skladbe slavskih skladateljev. 22.00-22.10: Poročila v nemščini. 22.10 do 23.00: Prav tiho pada mrak.

Unmrla nam je naša ljuba mama, stara mama, sestra in teta, gospa **HELENA ERMAN**. Pogreb nepozabne pokojnice bo v ponedeljek 13. marca ob 4. pop. z Zal, iz kapelice sv. Frančiška, na pokopališču pri Sv. Križu. Ljubljana, 12. marca 1944. ZALUJOCI OSTALI

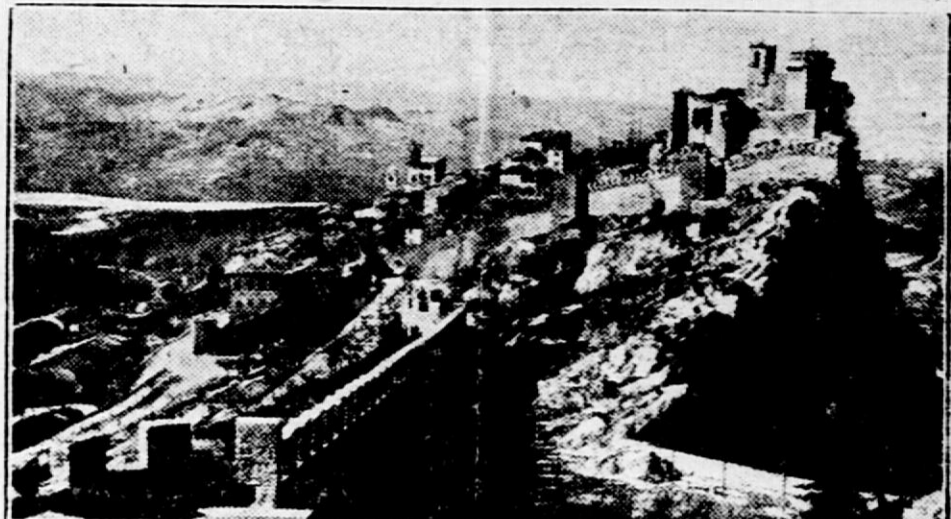
Vdani v voljo božjo sporočamo vsem znancem in prijateljem, da je Bog po kratki bolezni odpoklical v boljše življenje našo ljubljeno mamu, staro mamu, sestro, teto in taščo, gospo **MARIJO OJSTRIŠ** rj. VESEL. Na božjo njlvo jo spremimo v ponedeljek, 13. marca ob pol 3. popoldne — iz kapelice sv. Nikolaja na Zalah — k Sv. Križu. Ljubljana, 11. marca 1944. Zalujoče rodbine: OJSTRIŠ, ŠARABON, VOLK in VESEL

MALI OGLASI ZLOZLJIVE STOLE za vrt in zaklonišče, kakor tudi vsakovrsten rezan in tesan les, sob te v skladišču zadruge »Marade« v Zlinozdravniški ulici (za Cukrarno).

KONJSKO SENO prodam večjo količino, znotraj bloka. Pismene ponudbe na ogl. odd. »Slov. naroda« pod »Cena po dogovoru«.

V neneutralni nevtralnosti

Obisk v republiki San Marino, na katero so na mirovni konferenci pozabili in je še danes v vojnem stanju s Turčijo

Prav grdo sva gledala s Petrom, ko sva obiskala na postaji in bi morala čakati na vlak kar pol dneva. Kaj naj počneva? Kam bi? Opazovala sva življenje na postaji. Tam na desni stoji na posebnem tiru nekakšen tramvaj, le precej večji je. Zelezničar pravkar obeha nanj tablo: »Per San Marino«. San Marino? Saj res, saj mora biti tu neke one praviljena republika v Evropi. Kaj, če bi smuknila malo tja na ogled? Če le ni treba potnih dovoljenj in sličnega? Ne, prav ničesar da ni treba naju pomirijo uslužni sopotniki, vlak da bo precej odpeljal in tudi do večera da bova že lahko nazaj.

Peter mi pomežikne, sklenjeno je; že se peljeva po lepi romagnolski ravnini. Levo in desno sama polja, žito, koruza in breskve in murve in toliko, toliko trt. Tuji do šest govedi je vpreženih v plug, ki orje težko, ilovnato zemljo. Počasni se dvigamo med nizke gričke, na vsakem vrhu je domačija. S postaje Dogana visi belo-modra sammarinska zastava, tu smo že na nevtralnem ozemlju. Pa je malo čudno s to nevtralnostjo, kajti je republika 1915 leta napovedala Turčiji vojno, a so na mirovni konferenci nanjo pozabili, tako da ni podpisala mirovne pogodbe in se prav za prav že skoraj 30 let vojskuje, čeprav je ena najmirnejših držav, ki ne pozna vojaške dolžnosti in šteje njena oborožena sila le šestdeset mož. Peter je že pripravljen izstopiti in leno gognja, da bova morala sedaj pač peš naprej, da se po taki strmini in da to ne gre in sploh. Obstali smo namreč pod svojih tristo metrov visoko, skoraj navpično steno, na vrhu kate- re prav nama nad glavo je San Marino, prestolnica te liliputanske države. Pa ti zapelje vlak malo na desno, malo na levo in se začne po drugi strani vzpenjati po prav strmih pobočjih, v silnih lokih in zavojih, skozi predore, pa zopet navzgor vse višje, sila drzno se vije in previja in prodira skozi zemeljsko naročje, dokler po silnem ovinku utrujeno ne obstane le malo pod vrhom.

Tako, pa smo v tej neneutralni nevtralnosti, okrene Peter svetovno diplomacijo, ko stopava po lepi aleji in nato po strmih ulicah navkreber. Povsod kipi življenje. Na levi gradov ne silos, malo višje izgleda, da pripravljajo park. Mesto je staro, vendar se povsod dvigajo krasne nove vile z bateni in celo tenišči. Še iz srednjega veka ga obdaja močno obzidje s tremi vrati, prav na grebenu, predno se strmina prevrže v prepad, pa ga varuje še troje utrdb.

Namenila sva se na drugo izmed teh, ker leži najvišje. Cuvaj nama kaže pot navzgor po kamenitih stopnicah, mostičih in mostovžih, kjer so razpostavljeni topovi in močnarji; plen iz svetovne vojne. Na vrhnji ploščadi obstaneva kot očarana, kajti Monte Titano, na katerem leži mesto, se strmo dviga v višino 749 m v oddaljenosti komaj 17 km od morja in pogled nama plava od obzorja do obzorja. Pod nama leži razprostrta vsa krasna obala, vse tam od Ancone, preko Pesara in svetovnih letovišč Riccione in Rimini, tja proti Ravenni. Kako je krasno to modro morje, posejano z jadrnicami z belimi in rumenimi jadri, obrobjeno s svetlo črto zlatega peska! Kaj more biti res, da je ona temna črta tam v daljavi že obala Dalmacije? In kako prijazni so ti grički tu pod nami, prav kakor bi jih od doma prinesla s seboj. Zadaj za nama se pa že dvigajo temne oblike slikovitega Apennina, posejanega z gozdiči (machiami), razkalanega po houdurnikih, pokritega s keplicami slikovitih oblakov.

Kar gledala in gledala bi in pozabila na vse drugo, a mudi se in Petru tudi mrzel veter, ki brlje tod okoli, ni kaj po duši. Od stare ženice si kupi rastlinico, ki da ozdravi vse bolezni tega sveta, saj revež tarnu, da bo od tega vetra dobil še pljučnico, prav gotovo pa angino. Mimo prve trdnjave, ki jo trenutno popravljajo in ki je nekot služila za jetniščnico (neki deček mi je dejal, da je včasih, če ni bilo jetniščnikov, kdo sedel »kar tako«, ker je to bolj »vlekelo« turiste, pa je menda hotel navihanc le mene malo »povleči«, ker sem pač turist), hitiva v glavno izmed tukajšnjih petero cerkva, posvečeno sv. Marinu, ustanovitelju republike. Legenda pravi, da je

prisel sredi 4. stoletja z Raba v Rimini, da bi tam pomagal pri popravilu pristanišča in mestnih zidov. Ker pa je bil kristjan, so ga začeli preganjati in zavoljo tega se je zatekel v votlino na gori. Kmalu so mu sledili še drugi kristjani; ko pa mu je neka plemkinja podarila v zahvalo za ozdravitev njenega sina ozemlje na katerem se dviga Titano, so si tu ustanovili državo, ki so ji nadeli ime: Libertas — Svoboda, ki je še danes njeno geolo, na katerega naletiš vseposod: na stenah, kipih, slikah, porcelanu, drobnih okrasnih predmetih in spominkih in tudi vladno palačo čuva kip svobode s šlemom na glavi in silico v desnici. Za katedralo nama kažejo skalnato izseko, v kateri da je svetnik

Ob 20-letnici smrti Ivana Šubica Spominu organizatorja našega obrtnega šolstva

Pred dvajsetimi leti, 12. marca 1924, je umrl ravatelj Ivan Šubica, organizator našega obrtnega šolstva.

Ivan Šubica je izšel iz znamenitega rodu poljskih Šubičev. Rodil se je 12. oktobra 1856 kot sin podobarja in slikarja Janeza Šubica ter je bil bratranec slikarjev Janeza in Jurija Šubica. Gimnazijo je obiskoval v Ljubljani, nakar se je posvetil študiju filozofije na Dunaju, in sicer naravoslovnim vedam. Ko je diplomiral, je nastopil službo v Mahrovih trgovskih šolah v Ljubljani. Pozneje je postal profesor na ljubljanski realki, od koder je prestopil na gimnazijo.

L. 1888 je bila v Ljubljani ustanovljena državna strokovna šola za obdelovanje lesa. Šubica je postal vodja tega zavoda, ki je bil začetek našega, zdaj tako dobro razvitega obrtnega šolstva. Pod Šubičevim vodstvom se je šola za obdelavo lesa lepo razvila. Prizadeval si je z drugimi javnimi delavci, predvsem z I. Hrbarjem, da bi Ljubljana dobila obrtno šolo, ki je bila potem res tudi ustanovljena l. 1911. Zgodovina našega obrtnega šolstva je najtesneje zvezana z imenom Ivana Šubica. Smemo celo trdit, da bi se naše obrtno šolstvo ne razvilo tako lepo v sorazmerni kratki dobi in da bi ne bilo niti še zdaj tako razvito, če bi ne meli Šubica Šubičeve zasluge za obrtno šolstvo in splošno priznanje.

Ivan Šubica je bil živo zanimal tudi za obrtno-nadaljevalno šolstvo, kar sprovedimo iz tega, da je leta 1903 kot nadzornik obrtno-nadaljevalnih šol predlagal šolskemu odboru uvedbo dnevnega pouka za vajence Duplej so namreč vajenci obiskovali obrtno nadaljevalne šole odnošno tečajne le zvečer po delu in ob

Razmerje med gospodinjjo in pomočnico

Razmerje med gospodinjjo in pomočnico je se vedno kočljivo zadeva. Položaj dekleta, ki v svojem poklicu v eni in isti družini mogoče že delj časa vestno izvršuje svoje dolžnosti, a jo gospodinja kljub temu smatra v hiši le za nekako potrebno zlo, ni posebno zavirljivo vreden. Zastavel in napaden je nazor še marsikatero današnje gospodinjje, ki se zna s sicer občasno vredno rutino obnašati proti svoji pomočnici hladno in odklonilno, v trdnem prepričanju, da le na ta način obvaruje svojo avtoriteto. Na deželni, kjer niso stanovnjanske razmere tako utisnjene, kakor v mestu in je delokrog služkinje bolj obširen in raznovrsten, je položaj obeh lažji. Ni izključeno, da je prav to dejstvo vzrok, da ostane na deželi posej navadno po več let pri hiši, se popolnoma uziivi in udomači v hišne razmere in da je tudi gospodinjji laže obraniti potrebno avtoriteto. V mestu v tesnih stanovanjih, kjer sta si gospodinja in pomočnica od jutra do večera tako rekoč druga drugu na poti, je razmerje med njima skoro vedno napeto. Pomočnica si oddahne, čim odide gospodinja iz hiše, a ob nedeljah popoldne, ko ima pomočnica pristo, si gospodinja nč manj ne oddahne, da je končno vsaj eno popoldne sama s svojimi v svojem domu, se lahko prosto giblje in pogovarja s svojimi, ne da bi imela občutek, da tuj človek na vsako nje-

spal. Peter meni, da je ta postelj nekam čudno kratka in da bi moral vsak, kdor bi tam spal, vsako noč nekajkrat štrbunkniti po tleh, ker tako zelo visi naprej, a je Peter grešna duša in mu ni verjeti vsega.

V starem gradu, polnem starega orožja, kipov, spominskih plošč, zaseda veliki svet šestdeseterice, izvoljen za šest let, ki ima zakonodajno funkcijo. Načelujeta pa državni dva izvoljena »kapitana«, ki vladata eno leto, vsak šest mesecev. Menjanje kapitana spremljajo vselej velike tradicionalne slovesnosti. Vlada ima dva tajnika, enega za notranje zadeve in finance, drugega za zunanje posle. Zanimivo je, da ima Italija tu svojega konzula, a San Marino ima v Rimu generalnega konzula, odpravnika poslov v raznih evropskih in ameriških državah, v Vatikanu pa celo kar ambasadorja. Kujejo tudi lasten denar, a papirnati je italijanski.

Od tu še brž skok na pošto, da razveselim sinka s kako novo serijo, nato pa še okrepčati si dušo in telo v staroznano »grotto«, gostilno, posrečno urejeno v naravnih votlini. Tu pozabi Peter na vse diplomatske, na pljučnico in angino, na vojno, na sebe, sploh na vse, samo smehlja se, objema zajeto steklenico znamenitega seravališkega muskata in me neprestano vprašuje, če ima res pred seboj na mizi krožnik tako lepo belo in rdeče progastega pršuta in belega kruha in ali ni vse to le kaka fata morgana. Kar ločiti se ne more od teh dobrot in še za popotnjo si vzame s seboj, ko ga vlečem na vlak, kamor prideva prav v zadnjem trenutku. Vlak je že zopet poln, ko se spuščamo navzdol po strmini in se poslavljamo od te idilne države, ki je kljub svoji majhnosti in morda prav zaradi nje prebrla vse viharje časov in se še danes ponaša z naslovom: Perpetuae libertatis gloria clarum.

nedeljah. Izkazalo se je, da so bili pretrujeni za pouk in zaradi tega šola tudi ni imela primernega uspeha. Pomisliti moramo, da je tedaj marsikaj trajalo delo v obrtnih delavnicah po 11 in še več ur. Šubičev predlog bi moral odobri deložna vlada, preden bi ga šolski odbor lahko sprejel. Vlada pa ni odobrila zaradi pritožbe neke obrtniške zadruge. Toda Šubica je vztrajal pri svojih prizadevanjih in posrečilo se mu je, da je bil uveden dnevni pouk na obrtno-nadaljevalni šoli v Postoinji. Ta šola je uvedla prva v državi dnevni pouk za vajence med delovnim časom. V Ljubljani je bil dnevni pouk za vajence po Šubičevem predlogu uveden šele jeseni l. 1909, a še danes je bilo treba premagati velike težave, da je bila končno uresničena lepa zamisel. To je pa samo en primer, s katero ljubimzijo se je Ivan Šubica zavzemal za naše obrtno šolstvo.

Ivan Šubica je bil strokovnjak v najboljšem pomenu besede, kar je dokazal tudi s svojimi strokovnimi spisi, predvsem s knjigo o električni in v razpravo o ljubljanskem vodovodu (»Gorenjska kotlina in ljubljanski vodovod«, Letopis Slovenske matice).

L. 1931 je bil na tehniški srednji šoli v Ljubljani lepo počaščen spomin Ivana Šubica. Ob priliki velike jubilejne razstave na šoli so odkrili v veči šolskega poslojja bronasto plaketu v spomin ustanovitelju in prvemu ravnatelju šole.

Zato je prav, da se zaslužnega moža spomnimo tudi ob dvajsetletnici njegove smrti, ko tudi mnogo laže presodimo njegovo delo po sadovih ne le v šolstvu samem, temveč tudi po napredku naše obrti in industrije.

ne, v spoštljivi distanci, čeprav srčno vdane in zveste.

Dandanes je to vse drugače. Ze ob nastopu v službo si stojita dva drug proti drugemu nezaupna individualna nasproti: Gospodinja in pomočnica. Pred vsem velja to za mesto. Večina današnjih deklet pride v mesto manj iz veselja do gosposkega dela, kakor iz pričakovanja, da bo mnogo zaslužila, se po mestno oblačila in nosila, se izognila težkemu kmečkemu delu na polju in pri živini. To pričakovanje je pri večini deklet izrazitejše, kakor pa potrebnosti in vrline, ki jih pričakuje mestna gospodinja od svoje pomočnice. Komaj je deklet do dežele par tednov v gosposki službi v mestu, komaj jo je naučila gospodinja ravnanj z omelom, že ji uhaaja misel od dela, da si bo dala ostriči lase, če ni prišla že ostrizena v službo.

Zakaj nimajo letala skupnih padal?

Normalna padala za spuščanje posameznikov so zdaj že tako dovršeni reševalni pripomočki, da v odločilnem trenutku je redko kdaj katero odpove. Laiku se le čudno zdi, zakaj se ne delajo tudi padala, ki bi v primeru nesreče lahko varno poselila na tla celo letalo s posadko vred. Zele si nekakšnega univerzalnega zračnega reševalnega čolna, kakršne imajo ladje.

Obkorej se prebude ptice

Ah ste se kdaj vprašali, obkorej se bu-dijo »kavalirke« prirode in pomladi? Du-reau de la Malle je sklenil opazovati ob blizu ljubke krilate. Zato je hodil spat ob sedmih in je vstaljal o polnoči. In kaj je doagal? Zelenček zažgoli ob pol dveh, z njim vred ali pa vsaj od dveh zjutraj se oglasi škinkavec. Med 2. in 3. uro zažvr-golita kaln in penica. Potlej pridejo na vrsto

Novosti

na domačem knjižnem trgu Oglarjev sin

Tomažič Jože: »Oglarjev sin«. Pripove-dka. Samozaložba. Tisk Zadrudne tiskarne v Ljubljani. Slike narisal Jože Beranek. Nov dragocen domesek na področju naše mladinske književnosti. Jože Tomažič nam odpira »Oglarjev sin« svoji očarljivi svet pohorskih gozdov in romantične podiravske prirode. Mladina bo z napetim pričakovanjem sledila težkim preizkušnjam oglarjevega sina od večletnega sožitja z materjo in medvedom v medvedji jami pa do dramatičnega, uspešnega rešenja mlade kraljice. Z užitekno bo brala o izredni naklonjenosti uode, ki je je ob koncu deležej hrabr oglarjev sin, ko ga povzdigne kralj do kraljeviškega sijaja poleg sebe. Jože Tomažič pripoveduje lahko, prijetno, toplo. Njegov pripovedni jezik je klen in sočen, slog preprost, zelo rad uporablja nekatere regionalno sloviške, zanimive izraze iz pohorskega narječja. Obtem uvodoma hvalvedno seznanja mlade bralce s posebnostmi oglarkega dela in življenja. Ilustrator Jože Beranek zelo smiselno, učinkovito ponazorje Tomažičovo pripovedovanje. Njegovi zasnutki se ne izgubljajo ali zabrisujejo v stran, ki nebi vneti pozornosti, temveč težijo k smotnemu poučnemu zapletu in razpleta živahno pisane pripovedke. Kakor »Dravka Marja«, »Dravska roža«, »Pohorski pravljeec« in druga že izšla Tomažičeva delatino bo prav gotovo tudi njegov »Oglarjev sin« priretil mlade bralce pozornost ter zanimanje in poglabil ljubčev do lepe mladinske knjige. S svojim doseganjem marljivim pisateljskim delom zasluži Jože Tomažič upoštevanje vsega mladega, pa tudi nemladega čitatelega občinstva.

Nevarna muha

Med raznoteri mrčes, ki je posebno zopr-n, spada zlasti ljudozorka muha iz Gvajane. »Lucilia hominivorax« se loti celo človeka in ga utedne spravit pod rušo. Žuželka je na zunaj prav čedna in živo popisana. Dolga je 9 mm, glava ji je debela, zlatorumena in puhašta. Oprsje se sveti v višnjevih in purpurnih odsevih kakor trebuh, krila so prosjano in malo zadimljena. Ozilje je črno kakor tudi noge. Pripeti se, da pride živalca v usta ali v nosnice ljudem, katerim čistota ni glavna skrb. Tam zleze jajčeca in ko se ta spre-menijo v ličinke, nastanejo v žrtvi motnje ki utednejo povzročiti smrt. Zdravljenje ima redkokdaj uspeh. Ogrci so neprosjono bele, 14 do 15 mm dolgi in razdeljeni na 11 odsekov. V ustih imajo prav ostre rožene čeljusti. Bivajo v notranosti nosne dupline in čelnih votlin ter grizejo, sekajo, drobitjo včasih se prerijejo do zrklia ter okuzajo trepalnice. V usta pridejo, oglodajo in obzro dlesne kakor tudi vhod v grlo, tako da pretvorijo te dele v gnilo gmoš. smrdljivo kačo. »Lucilia« ni le človeška zajedavka, kajti spravi se nadenj bolj izjemoma, kakor napada sploh vsako živo bitje, ki stalno živi v nesnagi.

zumeš? Če bom se vžrtal na tej izgubljeni postojanki, me bo v najkrajšem času konec...

Zmeraj bolj vroče mi je postajalo, čeprav so bile z morja že potegnile prve hladne večerne sane, in sam pri sebi sem sklenil, da bom ponoči neopazno izginil iz tega kraja. »Nekoga dne pa...« je še nadaljeval tpi-pin, »bom izginil. Brez sledu. Pravijo, da so na zemlji še nekateri mirni otoki, brez ljudozorcev in drugih škodljivcev. Pa tudi ženske so tam, brez...« Krčevito me je prijel za komolec.

»Ze gre, ki je šepil. »Ze gre. O, blaženi mir, kako kratkotrajen si bil...« Le kje je moja žena...» Naglo sem se ozrl po zalivu, ki ga je že objemal mrak. Da bi zasledil silhueto strašne oklopnice, a ničesar podobnega nisem zazpal na morskj gladini. On pa se me je držal kakor kloj in strmel po obali. »Zapazila naju je že gre sem...« Prestrašen sem pogledal v smer njegovih izbuljenih očij in zagledal orjaško ženo ki se nama je z veličastnim korakom bližala. Postalo mi je nerazumljivo. »Kaj si pogledal po morju... pa je med tem vstal in ji stopil naproti. Nekaj je rekel da se mi je neznanca očarjivo nasmehnila. In potem me je predstavil svoji tašči.

Vsak zaveden Slovenec bo podpisal narodno protikomunistično spomenico.

kakšen si bo kupila klobuk, s kom pojde v nedeljo na sprehod in kakšno bo kaj nadaljna zabava. Služba, delo, dolžnost je prostorska zadeva, ki malokaterega dekleta resno okupira.

Tako se prične preseljevanje iz službe v službo, od gospodnje do gospodnje. Po osem do deset služb na leto, kajti gospodinja pomočnica je danes edina, ki si po mili volji prebira gospodnije in neomejeno zapušča službe, kakor hitro ji kaj ne »paše«.

In gospodinja? Čeprav se tudi današnja gospodinja zaradi družabnih razmer v marsičem razlikuje od nekdanje gospodnje, je v marsičem mnogo bolj popustljiva proti svoji pomočnici, vendar se med obema razmerje čim dalje bolj postruje, v nepriliko prvi in škodo drugi.

Vzrok, da zračni promet še ne pozna takega reševalnega pripomočka, so zgolj veliki stroški. Orjaško padalo, ki bi moglo zdržavati padanje celega letala, bi namreč skoraj prav toliko veljalo, kakor samo letalo. Izdatki za tako veliko padalo pa bi bili nesmiseln, ker njega sigurnost ne bi mogla biti večja, nego je sigurnost malih padal za posameznika.

Nesrečni nahod

Kadar smo zdravi, se nam zdi ves svet lep, vsako delo lahko. Če nas položi bolezen v posteljo, se nam zdi vse turobno in življenje težko. Ze sam tu prekljukan nahod, ki se mu pozimi prav rada pridruži angina in hripa, nas spravi v skrajno slabo voljo. Življenje se nam zdi vse trše, kakor če smo zdravi. No, in nahod, ki je začetek vseh zlih posledic, smo si nakopali kaj čisto sami po svoji lastni krivdi, ker se iz mehkužnosti nismo hoteli umivati z mrzlo vodo, ampak s toplo, nismo hoteli vsaj pet minut vsak dan telovaditi in ker smo spali pri zaprtih oknih v slabo zračenih sobi.

Godala iz aluminija

Univerzalna kovina aluminij se zdaj uporablja tudi v izdelovanju instrumentov. Basi iz aluminija, ki so že v prometu, so se izkazali enakoverdne instrumentom iz najboljšega lesa. Izdelovanje je preprosto, ker se vsi ostanki instrumentov lahko prešajo in potem zvrzijo. Z naknadno prevleko iz laka se lahko prevrlijo podobno imitira vsake vrste les. Nепrecenljiva prednost instrumentov iz aluminija pa je, da niso občutljivi za vlagu. Prenasjanje v megli, dežju in snegu jim prav nič ne škoduje. V bogastvu in barvitosti tonov prav nič ne zaostajajo za najboljšimi lesenimi instrumenti.

Švicarske gore so za 3 metre previsoke

Vsi zemljevidi Švice kažejo za vse tamošnje gorske vrhove za 3 m previsoke višine. Napaka je že precej stara in izhaja iz leta 1840., ko je dal švicarski generalni štab prvič premeriti zemljo. Čudno je, da teh napak še dozdaj niso popravili; pomisliti pa je treba, da bi bilo takšno delo združeno z ogromnimi stroški in težavami, ki bi bile v Švici zaradi velikih alpskih tvorb še mnogo večje.

Nekaj za vse

Iz zdravstvenih oziror je neobhodno potrebno, da zamenjamo ponoči spodnje perilo z drugim, a tisto, ki smo ga uporabljali podnevi, tako obesimo, da se dobro prezračijo. Nočno perilo in postelje bi morali vsak dan zračiti najmanj eno uro pri odprtem oknu. To velja zlasti za postelje jetičnikov, ki bi se morale po možnosti zračiti na soncu.

Glavnata solata vsebuje 180 delov anorganskih soli na tisoč delov, špinaca 165, krompir samo 38. Te soli so važne za sestavo krvi in presnovo.

Modra barva pomirja, rdeča draži.

Bolniki s sladkorno boleznijo izločijo vsak dan s sečjo lahko pol do 1 kg sladkorja.

Strah ustvarja infekcijskim boleznim ugodnejše pogoje, ker slabi organizem in povečuje dispozicijo za obolenje.

Očesno jabolko ima premer 20 do 25 milimetrov.

Zdravniki so ugotovili, da je magnezij, zlasti pa magnezijev klorid izboren pripomoček zoper raka in staranje.

Srce leži po dveh tretjinah na levi strani prsi, z eno tretjino pa na desni.

V Nemčiji umre več ljudi za pljučnico, nego za tuberkulozo.

Proti skeletnim pikom žuželk pomaga takojšnje odrgnjenje pičnega mesta s kosom namočenega sladkorja. S tem se da v nekoliko minutah odpraviti bolečina in otekanje.

Množina mleka pri doječi ženski v teku enega dne niha med pol in poldrugim litrom.

Najmanjšo redilno vrednost ima krompir v solati, nekoliko večjo cvrti krompir, največjo pa krompir v oblicah in krompirjev pire.

Suh kondenziran most, podobno kakor se pridobiva kondenzirano mleko, izdelujeta Medžara Bakony in Lazar. Oddajata ga v obliki lahke topljivega praška. Tak most ohrani vse prejšnje lastnosti, tudi okus in aromo ima enakokoličino sladkorja in drugih sestavin.

Oklopnica

Vojne mornarice svetovnih sil, ki stražijo po neskončnih oceanih, ne bodo zaradi tega niti najmanj prikrašane. Njihove oklopnice in druge enote bodo kljub temu nemoteno rezale zelene valove mokrih travnikov in se bodo, če bo kazala potreba, neusmiljeno spopadale med seboj. Moja oklopnica pa se b'it ne bo udeležila. Svogjo moč bo uveljavljala drugod, v vamejših in ožjih vodah. Moj prijatelj, ki se je bil pred kratkim poročil z lepo edinko bogatega primorskega trgovca, me je povabil, naj ga čimprej obiščem. Nisem se dal drugič povabiti. Zlasti zato ne, ker je šel po svetu glas, da se njegova brhka žena z njim dolgočasi. Sedela sva pred boljšo kavarno na morskj obali, obrnjena proti morju. Bil sem ves zamaknjen v čudovito sliko, ki se je nudila mojim očem, vajeim enoličnim gričev in nezdružev, lene megle. Zaliv je bil posejan z ljubimi jadrnicami in sonce se je zardelo pripravljalo, da utone v njegovem mokrem objemu. »Čez nekaj minut,« je povzel moj prijatelj in pogledal na uro, »boš lahko vdel našo oklopnico.« Sočutno sem ga pogledal. Okraj se je bil vprepel v srečni zakonski jarem, se je bil vidno spremenil. Bil je potlačen in bolj molčeč kakor pa svoje dni in očji so mu zmeraj mrdlično begale po palmovem drevoredu. Ze sem hotel pripomniti, da me njegova žena ne-

primerno bolj zanima kakor na nevem kakšna oklopnica, ko je začel — časih je bil pomorski častnik — z vso vneto razkladati svojo teorijo.

»Da, povem ti, prav oklopnica. Seveda. Človek, ki živi med hribi in ni tako velik, da bi pogledal čez, ne more razumeti vprašanih morja.« Prižgal si je novo cigareto in spoznal sem, da mora človek, če hoče samo »sladko« medico pokusiti, prej pomiti vedro pelina in drugih grenokb.

»Veš, kakšne so oklopnice? Po čem se razlikujejo od drugih vojnih ladij? Ne veš? Oklopnica je, n. pr. lahko manjša od križarke, ima pa debelejšje oklepe, je bolj široka, mnoge bolj oborožena in zaradi tega seveda počasnejša. Nekatere imajo tako močne oklepe, da jim niti s torpedi ne moreš do žvega. Z njimi se ne more merit nobena ladja in gorje mu, kogar vzame na piko...« Spet je krdoma pogledal po obali.

»Naša.« je tiše nadaljeval, »je prava sodbna oklopnica silna in nepremagljiva. Bolj široka je kakor dolga in svoji konstrukciji primerno težka. Kadar plava mimo, jo vsi s strahom pogledujejo; valovi se lomijo pené. Kljub svojemu obsevu na se zmeraj nojavi; ne pričakovano. Nehote sem pogledal po za livu. Obzorje je bilo še zmeraj jasno. Sonce se je bilo že dotaknilo v njegovih žarkih se lesketajoče gladine, a bele jadrnice so počas drsele proti pristanišču. Ničesar ni bilo videti, kar bi bilo strašni oklopnici podobno. Pa prijatelj pa je nemoteno nadaljeval.

»Nepričakovano se pojavil in skoraj zmeraj sovražno. Takoj začne bruhati svoj srd, in sicer v najhujših oblikah...« Globoko je vzdihnil in območnil. Jaz na tem preplašeno pogledal po nekaterih na pol norušnih stavbah ki so se konale v zlatu poslednjih sončnih žarkov. Ze prei sem bil opazil ručevine vendar jim nisem posvečal posebne pozornosti, ker sem bil prepričan, da so nastale v davnih časih. Vroče mi je postajalo. Zelel sem si pogl-jasniti, toda ni mi pustil do besede.

»Nemogoče jo je obvladati, premagati. Zmeraj je zmagovita, zmeraj prva začne sovražnost in zmeraj zadnja konča. Niema mora veljati, ne glede na škodo, ki jo z svojimi nastopi povzročí. Poizkusili smo s posredovanji s prošnjami, z grožnjami, a zaman. Prav za pravo je zmeraj hujsje. Moja žena je sprva pokazala občudovanja vredno hladnokrvnost in zglede mirnost, sčasoma na so stalno si sledednjem času se je močno spremenila. Bolj molčeča je, zamisljena, živčna in malokdaj doma. Rajši se umakne v okolico, kjer je vsaj nekaj ur izven dosega njenih napadov. Pred kratkim o priliki nenavadnega hudega napada, sva sklenila, da pobeževa v neznan. Razumeš? Nekam kjer nati ne bi nihče poznal in kjer bi tudi midva nikogar ne poznala. Brez sledu, kar čez noč! Toda, kaj hočeš, zanjo je težje. Kar čez noč zapustiti lastno mater. Pa o četa ima tudi tukaj in hišno in spominne na detinstvo dni. Zakaj, sva ostala... Jaz pa čutim, da ne morem več. Da ne morem, za-

Kam gre denar?

Brez vestnega zapisovanja vseh izdatkov in mesečnega proračuna ne more izhajati nobena varčna gospodinja

Kolikokrat se že sredi meseca masikatera gospodinja prime za glavo, ko opazi, da je denarica skoraj prazna, pa ne ve več, za kaj vse je izdala denar, ki bi bil moral zadostovati za ves mesec. To se lahko zgodi tudi tisti gospodinj, ki redno in vestno zapisuje sproti vsak izdatek, ne more se pa to zgoditi oni, ki si takoj v začetku meseca, ko dobi denar, sestavi proračun za ves mesec in se po proračunu tudi ravna.

Toliko imam, kako bom to razdelila. Da mi ne zmanjka drobiča do konca meseca in še kak dan povrh. Saj dandanašnji nihče ne more z gotovostjo računati, da dob, že prvi dan v mesecu zopet denar. Še so dandanes gospodinj, ki se nikakor ne morejo in nečesto privaditi temu, da bi zapisovale sproti vse, kar izdajo. Žive v tem pogledu tako tja v en dan, češ, saj je vseno, če zapisujem ali ne, saj itak vem, da nikakor ne morem izhajati s tem, kar imam na razpolago.

Še važnejše in nujnejše kakor zapisovanje izdatkov, je mesečni proračun, ki bi si ga morala napraviti vsaka gospodinja v začetku vsakega meseca. Denar za stanovanje, specerijo, mesarja, pekara, razsvetljavo, davke in posrežbo, vsote, ki morajo biti vsak mesec odrajtane, mora vsak mesec takoj oddeliti. Z ostankom pa potem razumno gospodariti, zračunati, koliko sme od tega vsak dan porabiti. Vsak dan ali vsak teden naj pregleda izdatke in presteje gotovino, se sama s seboj posvetuje, kaj je

nujnejše, kaj je treba ta mesec nabaviti izven običajnih stvari, in v tej zavesti nadalje gospodinjiti tako, da ji ostane potreben znesek za to ali ono ozredno nabavo. Samo zapisovanje, pa naj si bo isto še tako vestno in natančno, nam ne pomaga mnogo, če tega ne delamo z gospodarskim razsodkom, nego zapisujemo le tako in zato, da je pač zapisano. Malokatera gospodinja bi znala dobiti, koliko potrebuje tega ali onega živila redno vsak mesec, koliko izda približno za to ali ono stvar. S točnim zapisovanjem vsak dan in z vestnim obračunavanjem vsak mesec pa si v kratkem času pridobi potrebno rutino.

Razumna razdelitev denarja, ki je določen za gospodinjstvo, spada pač med najtežje dolžnosti vsake gospodinj, posebno dandanes, ko se moramo usrediniti na celji črti v vsem. Dandanes, ko ne moremo nikoli z gotovostjo računati s tem, da dobimo že res prvga običajni znesek, nikoli ne vemo, kakšni nepričakovani odtegljaji nam bodo zopet in zopet za to ali ono reč odščitljivi od običajne plače, je za vsakogar, ki je navezan na svojo službo, težko, dvakrat težko gospodinjiti s kopico otrok. Ker pa je družinska sreča v največji meri odvisna od pametnega gospodarstva z danimi sredstvi, je nujno potrebno, da se vsaka gospodinja tega zaveda in da odpor proti gospodinjstvenemu knjigovodstvu v sebi prenaša. Kajti številke so tista skrivnostna sila, ki urejuje vse.

„Tu je na oddajo nevesta“

Izvirna šega na Madžarskem, s katero starši oznanijo snubcem, da imajo gadno hčer

V nekem madžarskem obzorniku razpravlja Akos Szendrey o ljudskih šegah svoje dežele. Med posebno izvirna šega, kako starši morebitnim snubcem oznanijo, da imajo gadno hčer.

V ta namen zabijejo pred hišo za seženi visok kol, obesimo nanj nekakšno kintiko, v kateri stoji vrč vode iz studenca ali vrvnjaka, kakršno mladenka po navadi pije. Vrč je ozajšjan z rdeče-belo-zelenimi travkami, kletka pa obdaja z lepimi rumenimi koruznimi storzi. Vsemu temu pravijo deklinski kazalo. Tekočina v vrču se imenuje ljubavna voda in se skrbno shranja; v isti

posodi, saj s to vodo poskrope nevestin dom.

Ko so na ta način razglasili po svetu, da imajo nevesto na oddajo, zo na prvem sestanku ali o bližnjem pustu fantje lahko povabijo na ples.

To prehodno dobo označuje tudi sprememba vnanosti. Poslej namreč mladenke nosijo vezeno srajco s čipkami, barvit žvoket in krilo, rdeče škornje. Po mnogih krajih spremeno tudi pokrivalo, pri čemer nadomestijo dve kiti z eno samo, okrašeno z barvastimi pentljami. Tako vsakdo ve, pri čem je.

Pamet se ne meri po velikosti klobuka

Na splošno se sodi, da vsebujejo lobanje enakih dimenzij tudi enako velike kosti. Na tej osnovi so antropologi tudi sestavili formule za izračunavanje prostornine lobanj. Ti računi so do neke mere lahko kontrolirajo na ta način, da se lobanja mrtvaka napolni z drobnimi šibrami, ki se poleg stresa iz nje in izmerijo. Natančnost te merilne metode pa se težko докаže, ker se redko najdeta dve lobanji popolnoma enakih izmer. Lobanje približno

enakih dimenzij so našli med Eskimi, ki veljajo za zelo enovito in ustaljeno človeško pleme. Zbrali so 40 enakih lobanj, ki so jih izmerili in dognali, da je lahko pri popolnoma enakih vnanjih merah prostornina lobanj zelo različna. Pri povprečju 1500 cm³ so našli razlike do 235 cm³. Od dveh ljudi popolnoma enako velikih glav ima torej lahko eden za celo sedmino več možgan kakor drugi.

Stenografija pred 3000 leti

Stenografija je stara kakor pisava sama. Že pred tisočletji so ljudje krajšali svojo pisavo, da bi dosegli čim večjo hitrost pri pisanju; stari Grki in Rimljani so imeli že povsem razvito stenografijo in zadnji celo po državi priznan stenografski sistem. Grki so svojo stenografijo imenovali zelo značilno »ozka pisava« (kar pomeni baš izraz stenografija) in v resnici je nje prednost ticala ne samo v hitrosti, temveč tudi v manjši potrebi pisalnih in voščenih desk, ki bi s šestim izmenjivanjem med pisanim tudi vzele dosti časa. O pravi stenografiji v našem smislu pa lahko govorimo seveda šele pri Grkih iz druge polovice 2. stoletja po našem štetju. V tem pogledu so bili Rimljani pred Grki. Valerij Probus, učenjak, ki je živel v Neronovem času, piše: Stari še niso poznali uporabe znakov. Tisti, ki so pisali pri sejah senata, so rabili dovoljo hitrejšega pisanja pri besedah, ki so se često ponavljale in imenih samo začetne črke. Po njegovih izjavanjih so v najstarejšem Rimu rabili tedaj zelo preproste tempis, namreč okrajšavo z začetnimi črkami. Te okrajšave, ki so bile splošno umevne, so imenovale »znake«, do čim so znake, ki si se jih naučil šele po daljšem učenju, imenovali »posamezne znake« (singulae notae). Iz te oznake izvira še dandanes rabljena beseda »singel« — za stenografske znake. L. 115 pred našim štetjem navajajo rimski gramatik Enij že 1100 takšnih znakov.

Prvi obnovitelj rimske stenografije je

bil Cicero, o čemer beremo pri Plutarhu naslednje: Govor Katona starejšega proti Cezarju v Katalinovem procesu se je ohranil s tem, da je Cicero navzoče pisarje naučil znakov, ki so z majhnimi in kratkimi potezami vsebovali pomen mnogih kratkih skupaj. Vendar pa ni verjetno, da je Cicero sam odkril rimsko stenografijo, oziroma jo razširil. To je bilo po vsej priliki delo njegovih sužnjev. Znano je, da so bili med rimskimi sužnji duševno visoko razviti ljudje, a njih pridobitve so si prilastili vedno enostavno njih gospodarji, do čim niso njihovega imena nikdar imenovali.

V rimskem času so bili znameniti stenografi. Če bi ne bila rimska stenografija tako razvita, bi se nam gotovo ne ohranili veliki govori rimskih državnikov in sodnih obravnjav. Tako je tudi znano, da je stari Plinij na svojih potovanjih v vozu vedno diktiral stenografu, da so imeli veliki rimski knjigotroci v svojih obratih mnogo te stenošpisev in raznoševalcev rokopišov ter da je cesar Tit stenografijo tako obvladal, da je kot princ pisal svojemu očetu, cesarju Vespazianu, vse pogodbe in listine.

L. 103. je cesar Dioklecijan odredil, naj učitelji vadijo deca tudi v rabi stenografije. Vsak učenec, ki se je udeležil takšnega stenografskega tečaja, je učitelju mesečno plačeval 75 denarjev (okrog 120 lir). V tretjem stoletju so imeli v Rimu uradne tečaje za brzopisce, ki so z lahkoto dobili dobro plačana mesta.

Kamilice — najstarejše zdravilno sredstvo

Gotovo vsaka gospodinja pozna kamilice, ki so menda najstarejše in najbolj razširjeno rastlinsko zdravilno sredstvo. Kamilice so poznali v tem svojstvu že Rimljani pred 2000 leti. Tudi zdravilski so si edini v tem, da je vrednost kamilic kot domačega zdravilnega sredstva precejšnja.

Kamilica raste po vsej Srednji Evropi in jo poznajo na severu do Finske in Švedske, na vzhodu do Kavkaza, Male Azije, Perzije, Afganistana, do gornje ravnine Gangesa in do Pandžaba. Preneli so jo tudi v Severno Ameriko in Avstralijo. V mednarodni trgovini so znane nemške in madžarske manj duhteče kamilice. Nemško blago se ceni posebno zato, ker se tam cvetne glavice, ki se znatno razlikujejo od ostalih vrst kamilic, še manj razvite nabirajo in se zaradi tega pri sušenju ne zdrobijo.

V zdravniški porabi kamilice se skoraj ni izvršila doslej nobena izprememba. Odkrit se je kamilico zdravilno svojstvo dognalo, to je izza I. in II. stoletja po Kristusu. Uporaba kamilic za potenje, odganjanje vetrov, blaženje krčev, za pomirjenje in razkuževanje, je bila znana skozi stoletja. Danes se uporablja še za oplakanje očel, ušes, nosu, goltanca, črvesaja ter se dene v vodo za kohanje. Pri zelodčnih in črvesnih katarjih, pri bolečinah zaradi ozeblin, pri nervozni razdražljivosti, krčih, revmatizmu, zoboboli, posebno v otroški dobi, še danes komaj poznajo boljše in milerjše

učinkujoče domače sredstvo. Uporabljajo kamilice nadalje tudi žene po porodu in v stanju nosečnosti. Kamilice služijo kot razkuževalno sredstvo pri izpiranju ran. Kamiličin čaj se uporablja kot voda za izpiranje ust, posebno kadar se izdere zob. Mazila, ki vsebujejo kamilični ekstrakt, služijo pod različnimi imeni za zdravljenje opeklin in ozeblin.

Bencin močnejši od dinamita

Bencinski motorji spadajo med raznoma ekonomične pogonske stroje. Prav majhna množina bencina zadostuje, da razplinjena in z zrakom zmešana sproži po eksploziji zelo velike sile. Kot las tenek curek bencina zadostuje za trajen pogon motorja z nekaj desetimi konjskimi silami. Izračunali so, da je v stanju določena količina bencina povzročiti skozn desetkrat močnejšo eksplozijo, kakor enaka količina dinamita. Glavna prednost bencina pa je, da njegova zgorevanje obvladujemo, do čim se eksplozije razstreliv divje in časovno zelo samovoljne. Če bi užgali v cilindru eksplozijskega motorja namesto bencina dinamit, nam eksplozija ne bi pritisnila samo bata, s katerim se prenaša energija, marveč bi v trenutku razgnala ves motor.

Ali za narod — proti komunizmu, ali s komunizmom — proti narodu; to je danes uprašanje. Kdor je za narod, bo podpisal naredno spomnico proti komunističnim zločinom.

Polž

Nekateri ljudje, sicer uravnovešeni duhovni, se boje polža, kakor drugi omedlijo, kadar se jim bliža pajek. To so nepremagljivi refleksi prihajajoči iz podzavesti. O njih bi se dalo na široko razpravljati, a brez koristi za nikogar.

Od nestetih živali v stvarstvu so polži med najzrednejše. Ne samo zato, ker nosi svoj dom na plečih, ampak posebno zato, ker je njegov stroj tako skrivnosten. Nobeno živo bitje n. pr. nima tako razvitega vonja. Vonjalna površina pri njem ni, kakor pri človeku ali psu, omejena na sluznico v nosu, temveč se razprostira po vsej koži. Trebuhožec voha povsod. Vonjave pa zaznava le na kratko razdaljo, komaj nekaj centimetrov daleč. Zato pa mu v tem malem okrožju nikdar ne uide noben duh.

Glavna izvirmost njegova pa tiči drugje. Do pred kratkim so domnevali, da sta črni piki, ki jih nosi na koncu zajčjih trepalnic, pripravne za gledanje »spikasti očesi«. Ne samo domnevali so, marveč bili so tako živo o tem prepverjeni, da je ta ali oni anatom podrobno opisal te neznanosko izbuljene oči, na katerih so baže ločli mrežnico, steklovino, kristalno lečo, roženico in vidni živec.

Vse to je bila zmota. Njegovi rogovi niso prave oči ali vsaj dosti mu ne koristijo, saj z njimi nič ne vidi. Ocuha habent, sed non videbunt, oči imajo, pa ne bodo videli, kakor poje psalmist.

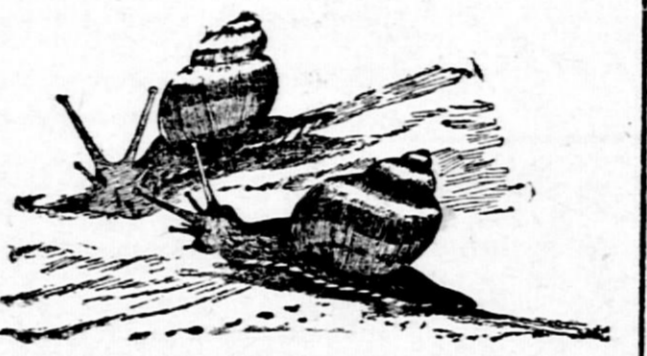
Prvi nam je to trditev zajamčil Emal Yong, profesor ženevskega vseučilišča. Iz njegovega bistrega in potrpežljivega opazovanja sledi, da polž ne vidi dovolj za svoje vedenje. Seveda med laženjem rabi »rogec«, vendar le kot tipala, kakor slepec uporablja palico. Zgolj otip mu omogoča kretanje med ovirami. Njegova slepota je tolika, da komaj zaznava luč.

Nikar ne ugovarjajte, češ, da polža češče nahajamo po temnih kotih, kakor pa po svetlih mestih, kar naj bi kazalo njegovo veselje za mrak ali za negativni fototropizem, kakor se izražajo učeni naravoslovci. Stvar se da pojasniti z dejstvom, da je v senčnih krajih več vlage. Vsi mehkužci namreč jako hrepenijo po mokrotli. Luč jih ne moti, pač pa suša. In tisti, ki jim po-reže takozvane vidne priveiske, se ne zdijo nič bolj v zadregi od drugih.

Učenjak Yong ni bil sam tega mnenja. Njegove izjave so podkrepli tudi mnogi drugi opazovalci, še celo skladatelj Saint-Saens, ki se je po strani bavil s prirodo-pisom.

Stvar je tedaj dognana: polževi rogovi niso ne nosnice, ne oči. To so vsakdanje tipalnice, s katerimi si pomaga po širnem svetu.

Iz tega sledi nauk, da ne smemo ne polžev ne ljudi soditi po videzu.

Voda zmrzne tudi na soncu

Kakor so pred kratkim poročali strokovni listi, so v nenavadno suhi južno-ameriški planjavi opazovali kaj čuden pojav. Če postaviš tam okrog polodne vodo v lončeni posodi iz hladne sence na sonce, zaledeni ta voda v kratkem času. Ta čudni pojav se da zelo naravno razložiti. Luknjačeva lončena posoda se namreč hitro ogreje in ker je v zraku zelo malo vlage, voda brzo izhlapeva. To ji pa nenavadno hitro odvzema toploto in tekočina zamrzne, čeprav jo obseva sonce.

Lasje in starost

Sivi lasje so zanesljiv znak starosti. Ne izdajajo pa let samo s svojo barvo, marveč tudi s svojo strukturo, ki nam jo razkrije preprosta kemična analiza. Lasna korenina se namreč raztopi v kalijevem lugu in sicer tem hitreje, čim mlajši je las. Otroški las se raztopi v nekaj minutah, do čim las starca kljubuje jedki raztopitvi več ur. Pri isti debelini se ženski lasje spet hitreje raztopijo, kakor moški. Ta kemična analiza je do neke mere uporabna, kadar je treba določiti starost mrličev, ponesrečencev, o katerih manjkajo vsakršni osebni podatki.

Milijon let stara jajca

Nedavno so našli na Kitajskem jajca odnosno jajčne lupine, katerih starost so ocenili učenjaki na milijon let. Jajca, ki so po 15 cm dolga in pri katerih znaša debelina lupine 3 mm, so izlegli noji, ki so pa bili dokaj večji od njihovih današnjih potomcev. Jajčne lupine so našli pod plastjo ilovice, ki se je odsleda tamkaj pred več ko milijon leti. Po kosteh, ki so jih našli v bližini, se lahko sklepajo, da je bil orjaški noj sodobnik trojstrtega konja. Poslna novejaja jajca so večja od jajc glinovzarjev, ki jih je našla Andrewsova ekspedicija v Mongoliji.

Ali že veste...

da je indski knez Ghjas ud din (1469—1499) morda največji prijatelj žensk? Vsa leta svojega vladanja je prebil med ženskami. V njegovi palači je stanovalo 15.000 indskih žensk.

Za smeh in dobro voljo

NEPRIJETNO SPOZNANJE

— Izgubil sem vso vero v ženske, sedaj ne zaupam nobeni več.
— Kako to?
— Objavil sem nedavno iz šale ženitno ponudbo in premišli ponudila se je — moja nevesta!

NAROBJE JE

Janez je zagledal na lovu jazbeca, ki je smuknil v luknjo. Hitro je vtaknil roko v luknjo, da ga ujame.
»Ali ga držiš?« vpraša prisotni lovec.
»Ne,« odvrne Janez, ki ga je jazbec ugriznil, »on drži mene.«

MED HLAPCI

Hlapec Janez: »Čuj, Miha, oni slikar, ki je na letovišču pri spodnjem birtu, mi je rekel, da imam karakteristično glavo.«
Hlapec Miha: »Kaj pa je to?«
Janez: »Jaz tudi ne vem. Zato sem mu pa za vsak slučaj dal krepko broc.«

VELIKA ZAHTEVA

Gospodična je prišla k fotografu s prošnjo, da jo naslika.
»Kako naj vas naslikam,« jo je vprašal, »v stoji ali sedeči poz?«
»Tako me morate zadeti,« mu je zabčala, »da me bodo tudi tisti poznali, ki me še niso videli.«

GOSPODAR

Pri Rogovilarju je žena nosila hlače. So sedje so zaradi tega nagajali možu ter ga osrčevali, naj se ji postavi po robu. To je moče o prvi priliki tudi poskusil. Nicesar pa ni mogel izvesti in se je razjarjeni zenici skrnil pod mizo.
»Ali mi greš izpod mize!« ga je žena podila iz skrivališča.
»Nočem,« se ji je uprl, »jaz sem gospodar v hiši.«

TO NI NIČ NOVEGA

Gasper: »Ali že veš, da so iznašli srajce, ki ne zaupbejo gumbom?«
Ožbort (pogleda pomenljivo svojo ženo): »To ni nič novega. Jaz nosim takšne srajce, odkar sem poročen.«

SMOLA

Miha je dal svoji izvoteljki prstan in jo po nekaj dneh vprašal: »Ali so tvoje prijateljice kaj občudovali prstan?«
Urška: »Seveda so ga! Dve sta ga tudi takoj spoznali.«

BASEN

Konj in krava sta bila skupaj vprežena. Konj je zviška pogledal kravo in rekel: »Ti si lahko ponosna, da smeš z menoj voziti.«

»Le ne bodi tako ošaben in domišljav, ljubi konj,« je odgovorila krava, »mislim, da se bova še skupaj našla — v klobasi.«

NESREČA V LJUBEZNI

Boštjan (prijatelju): Ti si srečen človek, nicesar ti ne manjka.
Tine: Res je, samo v mladosti sem bil trikrat nesrečen v ljubezni. Prava ljubica mi je umrla, druga mi je pobegnila...
Boštjan: In tretja?
Tine: Oh, tretjo sem pa poročil.

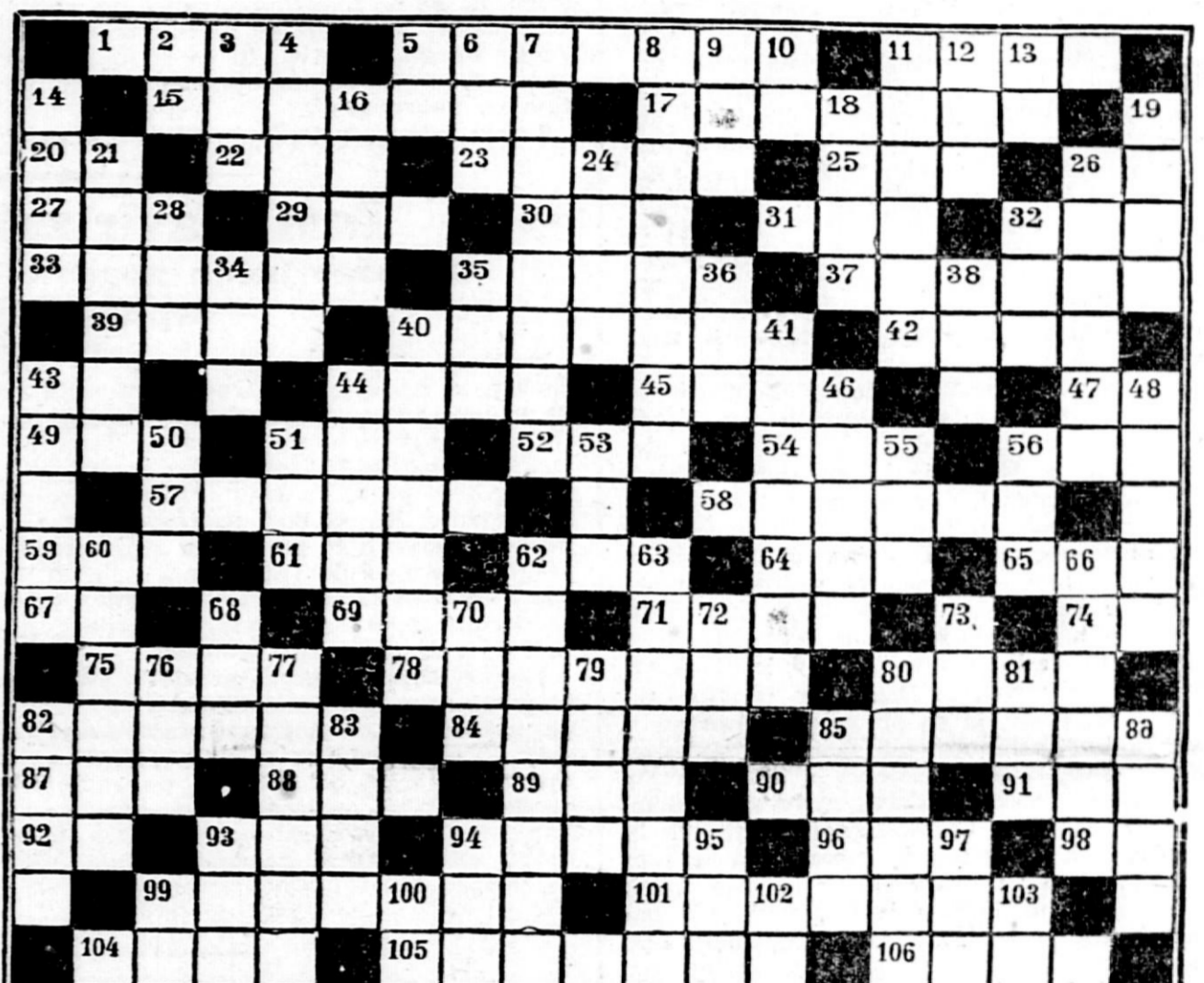
RAZTRESENOST

Profesor: Danes zjutraj sem pozabil neke svoje dežnik.
Žena: Kdaj si pa to opazil?
Profesor: Ko je nehala deževati in sem ga hotel zapreti, pa ga nisem imel v rokah.

NJENA ZELJA

— Torej, lepa moja, možki bi rada bila... No, ali smem vedeti, kaj bi napravila, tako imenitnega?
— Kajpada, svojo ženo bi obsipala z dragotinami.

Križanka št. 11

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. del pisarniškega pohištva, 5. hrvaški šahovski mojster, 11. obrambno orožje, 15. mesto ob Dravi, 17. tuberkuloza, 20. igralna karta, 22. neumen, 23. vrsta jegulje, oseba iz Cankarjeve povesti, 25. nedoločni zaimek, 26. z a v sredi je kratica za veliko bančno podjetje v bivši Jugoslaviji, 27. ocean, 29. v snegu izhrojena pot, 30. filzlov sorodnik, 31. številko, 32. plokovne mere, 33. ocenjevalec, presojevalec, 35. zanimiv, privlačen, 37. nočna ptica, 39. zločin, 40. moško, večinoma redovniško ime, 42. grški bog vojne, 43. dva enaka soglasnika, 44. lovska potrebščina, 45. pripovedna pesem, 47. ploskovna mera, 49. zunanja podoba, oblika, 51. nasilni odzvem, 52. prtok Domave, 54. tih, brez besede, 56. gora na Kreti, 57. neroden, trd, 58. evropska prestolnica, 59. začimba, 61. del trikotnika, 62. večja rastlina, 64. kazalni zaimek, 65. bližnji sorodnik, 67. pritok Urala, 69. barva kart, 71. ogenj, ognjevitost, zanos, 74. številko, 75. malajska duševna bolezen, 78. nacionalen, 80. gomila, 82. preučevalec človeškega telesa, 84. drobeč se, ki se rad siplje, 85. polovica največje premence v krogu, 87. stoletje, doba, 88. uradna kratica za evropsko valuto, 89. uradniška stopnja, 89. dejanje, 90. pripadnik južnoafriškega naroda, 91. prst, zemlja, 92. v raci, 93. veznik, 94. gmota, polna celota, 96. racinirano živilo, 98. mečmet, 99. nespreten, 101. prirodni, neizumetljen, 104. del telesa, 105. začetni s pomočjo prstov, 106. strupen makov sok.

Navpično: 2. je dan samo človeku, 3. industrijska rastlina, 4. mestec ob dalmatinski obali, 5. začetek sestava pismenk, 6. sadni daje dobro pijačo, 7. spremeljivalci, telesni strožniki, 8. gibalno človeškega življenja, 9. enota evropske valute, 10. kratica v pisemskih naslovih, 11. čistilno sredstvo, 12. vrednostni papir, 13. veznik, 14. javna naprava v mestih, 16. azijska država, 18. špansko žensko ime, 19. gora na Koronem, 21. zaščitno sredstvo proti boleznim (množ.), 24. krasno nekaterim kokosnim glavje, 26. kar se pritisne, primaže; posl. jav pri ranah, 28. izlajna ogenj, 32. latinski pozdrav, 34. orožje, 35. ne vas ne njih, 36. karakteristična oblika, 38. mol (lat.), 40. častniški čin, 41. Savirov sin in Davidov prijatelj, 43. racinirano živilo, 44. garant, 46. mesto v severni Franciji, 48. poleg, izven, z izjemo, 50. ptič, 51. termin, 53. pritok Varte, 55. redek nebemski pojav, 56. mednarodni jezik, 60. Azijat, 62. prebivalci mesta v Jadranskem primorju, 63. posoda in izdelki iz meč, 66. žival simbol pridonosti in marijivosti, 68. prometno sredstvo, 70. naslov abasin, plemenskih glavjarjev, 72. zdravilo, 73. čednosten, dober, 76. poljska cvetlica, 77. bolezen, 79. opredelitev po znanjih znakih, 80. kurjava, 81. reka v Sibiriji (množ.), 82. menično poročstvo, 83. moško ime, 85. domača žival, 86. skupine žuželk, 93. lahko-

atletska disciplina, 94. lučaj, 95. merska enota za električni učinek (fon.), 97. del obleke, 99. mednet, 100. predlog, 102. japonska mera, 103. nikalna oblika pomožnega glagola.

Rešitev križanke št. 10

Vodoravno: 1. bor, 4. Sudan, 8. kurat, 12. kup, 15. oral, 17. raj, 19. dom, 20. kare, 21. čebelar, 22. mrs, 24. vodomet, 25. gad, 26. Drina, 28. sij, 29. kot, 31. protest, 34. Nen, 36. on, 37. Stol, 39. žig, 40. Ruma, 43. na, 44. klepec, 46. misale, 48. Ebro, 49. Ovil, 50. kino, 51. eter, 52. kvaren, 55. Torino, 57. je, 59. ore, 60. rek, 62. gala, 63. sv., 64. era, 66. Iravadi, 69. sta, 70. Ida, 73. omalca, 75. oko, 78. dvigalo, 78. Edo, 79. planota, 81. vaja, 82. oči, 84. ura, 85. opal, 86. ano, 87. ujeta, 88. križa, 89. Oka.

Navpično: 1. Boč, 2. Oregon, 3. rabat, 5. urad, 6. dar, 7. aj, 9. ul